

Myndigheten för yrkeshögskolan

Resultat av ansökningsomgång 2017 om att bedriva yrkeshögskoleutbildning

Rapport | 2018

Myndigheten för yrkeshögskolan
Diarienummer: MYH 2018/1161
ISBN: 978-91-88619-37-2
Omslagsbild: © Astrakan/Scandinav Simple

1 Inledning

I september 2017 stängde den ansökningsomgång som rör yrkeshögskoleutbildningar med en första start under hösten 2018 eller våren 2019. Denna rapport beskriver hur Myndigheten för yrkeshögskolan bedömt ansökningarna och fördelat statligt stöd till utbildningarna.

Myndigheten för yrkeshögskolan tog emot 1 208 ansökningar, vilket motsvarar ca 129 000 utbildningsplatser. Vi beviljade 525 utbildningar. Det innebär den högsta beviljandegraden någonsin, 43 procent. Totalt beviljar vi 36 088 nya utbildningsplatser till yrkeshögskolan. Listan över vilka utbildningar som blev beviljade hittar du här: <https://www.myh.se/Nyhetsrum/Nyheter/2018/Manga-nya-platser-i-yrkeshogskolan/>

Besluten är en del i den historiska expansion som yrkeshögskolan nu genomgår.

Antalet årsplatser kommer öka med ca 45 procent till 2022, från ca 30 000 till 44 000 årsplatser. Sett till antal studerande förväntas yrkeshögskolan växa från dagens 50 000 till 70 000 studerande.

Syftet med rapporten är att presentera en samlad bild av resultatet av vår bedömning av ansökningarna. Målgrupper för rapporten är framför allt de utbildningsanordnare som ansökte om yrkeshögskoleutbildning i ansökningsomgång 2017 och de som är intresserade av att ansöka framöver.

Vi tillämpade nya bedömningskriterier för första gången som en konsekvens av förändringar i lag och förordning om yrkeshögskolan. Det handlar bland annat om att vi nu kan bevilja en utbildning upp till fem omgångar, vi bedömer anordnarnas kompetens att bedriva utbildning och vi beaktar mer systematiskt resultaten från tillsyn, kvalitetsgranskning och uppföljning. Rapporten kommer ingående redogöra för hur vi hanterat dessa kriterier i bedömningsprocessen.

Under ansökningsomgången har vi arbetat med prioriterade utbildningsområden. Inför bedömningsarbetet har vi tagit fram målbilder för vilken andel de olika prioriterade utbildningsområdena ska utgöra av det totala utbudet av yrkeshögskoleutbildningar. Målbilderna har tagits fram mot bakgrund av framtida efterfrågan, redan beviljat utbildningsutbud inom yrkeshögskolan samt nationella strategier om framtidens kompetensförsörjning.

De målbilder vi satte upp:

- Teknik och tillverkning ska ges utrymme för en viss återhämtning i förhållande till de andra utbildningsområdena
- Andelen utbildningar inom data/IT ska inte sjunka ytterligare
- Samhällsbyggnad och byggteknik ska ligga kvar på sin andel av det totala utbildningsutbudet
- Utbildningar till storstadsregionerna bör inte öka jämfört med dagens nivåer

Resultat utifrån målbilder:

- Teknik och tillverkning överskrider målbilden
- Samhällsbyggnad och byggteknik ligger precis på målbilden
- Inom både teknik och tillverkning och samhällsbyggnad och byggteknik har även antalet platser ökat kraftigt

- Data/IT når dock inte målbilden då området minskar sina andelar av platser inom yrkeshögskolan. Om man däremot ser till antalet beviljade utbildningsplatser inom data/IT är utbildningsutbudet relativt stabilt.
- Utbildningar till storstadsregionerna fortsätter inte att öka då andelen utbildningar i FA-regionerna (där människor kan arbeta och bo utan alltför tidsödande resor) Stockholm, Göteborg och Malmö-Lund minskar något jämfört med föregående år

Rapporten belyser bedömningen totalt och fördelat på utbildningsområde och utbildningsinriktningar, inte bedömning av enskilda ansökningar.

1.1 Förutsättningar för statligt stöd

De anordnare som vill bedriva yrkeshögskoleutbildning kan ansöka som statlig finansiering i form av statsbidrag eller särskilda medel. Riksdagen tog senast ställning för inriktning och styrning av det statliga stödet i propositionen "En stärkt yrkeshögskola – ett lyft för kunskap" (Prop. 2015/2016:198). Av lagen (2009:128) och förordningen (2009:130) om yrkeshögskolan framgår vilka krav som gäller för att få ingå i yrkeshögskolan och hur fördelningen av statligt stöd ska ske.

I lagen finns grundläggande krav, medan 1- 4 kapitlet i förordningen innehåller mer detaljerade krav. I 5 kapitlet i förordningen anges hur myndigheten ska gå tillväga när vi dels beslutar om vilka anordnare som ska få statsbidrag eller särskilda medel, dels fördelar tillgängliga medel mellan dem. Vid fördelning av statsbidrag eller särskilda medel ska vi ta särskild hänsyn till i vilken grad en utbildning i kvalitativt och kvantitativt hänseende svarar mot arbetslivets behov av kvalificerad arbetskraft eller medverkar till att utveckla eller bevara kvalificerat yrkeskunnande inom ett smalt yrkesområde som är av betydelse för individen och samhället. Särskild hänsyn ska också tas till om utbildningen finansieras av arbetslivet och har en utifrån arbetslivets behov lämplig regional eller nationell placering. Myndigheten ska vid fördelning av statligt stöd även beakta resultat från genomförd tillsyn, kvalitetsgranskning och uppföljning.

Vid beräkning av statsbidrag eller särskilda medel ska myndigheten beakta de faktiska kostnaderna för utbildningen och hur det samlade ekonomiska ansvaret för en utbildning delas mellan staten, arbetslivet och andra finansörer. Statsbidrag får även lämnas för kostnader för undervisning i svenska med yrkesinriktning och särskilt pedagogiskt stöd till studerande med funktionsnedsättning.

Myndigheten har vid sin fördelning av statsbidrag och särskilda medel i ansökningsomgången utgått från de krav som gäller enligt 5 kapitlet i förordningen. Målsättningen har varit att styra fördelningen av statligt stöd till utbildningsanordnarna så att riksdagens och regeringens intentioner uppfylls. Vår utgångspunkt är att fördelningen av statligt stöd ska präglas av hög effektivitet och god hushållning av statens resurser i enlighet med budgetlagen¹.

¹ 1 kap. 3 § budgetlagen (2011:203).

2 Inkomna ansökningar

Myndigheten fick in flest ansökningar inom ekonomi, administration och försäljning. Det var en relativt kraftig minskning av ansökningar inom området hälso- och sjukvård samt socialt arbete. 60 procent av ansökningarna kommer från de tre storstadslänen. Omkring hälften av ansökningarna, 45 procent, avser tvååriga utbildningar (400 YH-poäng).

Ansökningsomgången 2017 till yrkeshögskolan öppnade den 16 maj och stängde den 7 september. Totalt inkom 1 208 ansökningar motsvarande totalt 128 795 sökta utbildningsplatser. Det är cirka 100 färre ansökningar jämfört med föregående år.

Tabellen nedan visar att årets ansökningar fördelat på utbildningsområde i stort sett följer tidigare år. De fem stora områdena inom yrkeshögskolan – ekonomi, administration och försäljning, data/IT, teknik och tillverkning, samhällsbyggnad och byggt teknik samt hälso- och sjukvård – får majoriteten av ansökningarna.

Tabell 2.1: Antal ansökningar om yrkeshögskoleutbildning efter utbildningsområde 2013–2017

Utbildningsområde	År 2013	År 2014	År 2015	År 2016	År 2017
Data/IT	152	195	225	195	198
Ekonomi, administration och försäljning	310	323	313	301	294
Friskvård och kroppsvård	14	19	16	14	14
Hotell, restaurang och turism	89	82	77	57	52
Hälso- och sjukvård samt socialt arbete	133	161	193	203	147
Journalistik och information	7	15	17	18	10
Juridik	5	4	7	7	5
Kultur, media och design	35	39	43	31	31
Lantbruk, djurvård, trädgård, skog, fiske	57	34	45	33	40
Miljövård och miljöskydd	10	6	2		0
Pedagogik och undervisning	10	15	22	30	28
Samhällsbyggnad och byggt teknik	124	159	161	189	156
Säkerhetstjänster	11	17	10	10	12
Teknik och tillverkning	190	219	240	181	173
Transporttjänster	36	42	46	34	46
Övrigt	2	7	4	3	1
Totalt	1 185	1 337	1 421	1 306	1 208

Flest ansökningar, 293 stycken, har inkommit inom området ekonomi, administration och försäljning. Antalet ansökningar har minskat relativt kraftigt inom området hälso- och sjukvård och socialt arbete i jämförelse med föregående år. En förklaring skulle kanske kunna vara att flera utbildningar inom området beviljades tre omgångar i ansökningsomgången 2016, då det var möjligt för de ansökningar som blivit beviljade i den ordinarie ansökningsomgången att ansöka om att få fler utbildningsomgångar. Ansökningarna har även minskat något inom området samhällsbyggnad och byggt teknik jämfört med förra året, men ligger nu på ungefär samma nivå som för ett par år sedan. Det kan möjligen förklaras av att många ansökningar inom detta område prioriterades i förra årets ansökningsomgång.

Antalet inkomna ansökningar för övriga utbildningsområden är relativt konstant jämfört med tidigare år. Det kan noteras att antalet ansökningar inom området pedagogik och undervisning har ökat de senaste åren, och det är en trend som verkar hålla i sig. Däremot har antalet ansökningar till området miljövard och miljöskydd minskat de senaste åren och i årets ansökningsomgång har, i likhet med föregående år, inte några ansökningar om att bedriva utbildningar inkommit.

Den geografiska fördelningen av de inkomna ansökningarna visar att omkring 60 procent kommer från de tre storstadslänen och 40 procent från övriga landet. Stockholm, Västra Götaland och Skåne behåller i likhet med tidigare år sin dominans. Men antalet ansökningar från de tre regionerna har emellertid minskat jämfört med förra året, främst i Stockholm och Skåne. Myndigheten noterar att det i likhet med tidigare år är relativt få ansökningar från Jämtland, Värmland, Dalarna, Västerbotten och Norrbotten.

I året ansökningsomgång har det för första gången varit möjligt att söka om upp till fem utbildningsomgångar, mot tidigare två. Majoriteten av de inkomna ansökningarna, 44,5 procent, avser utbildningar med fyra eller fem omgångar, 42,1 procent avser tre omgångar och 13,4 procent ansöker om en eller två omgångar.

Omkring hälften av ansökningarna, 45 procent, avser tvååriga utbildningar (400 YH-poäng) och omkring 15 procent är ettåriga utbildningar (200 YH-poäng). Övriga utbildningar är både längre och kortare. En fjärdedel av ansökningarna avser bedriva utbildning med distansupplägg. Och tio procent ansöker om att bedriva utbildningen på halvtid.

Knappt 200 ansökningar avser utbildningar som har yrkeserfarenhet som särskild behörighet. Flest ansökningar, 76 stycken, finns inom hälso- och sjukvårdsområdet.

Majoriteten av ansökningarna, 84,4 procent, avser utbildningar som leder till en yrkeshögskoleexamen på SeQF-nivå 5. Cirka 10 procent avser en yrkeshögskoleexamen på SeQF-nivå 6 och tre procent av ansökningarna avser utbildningar som inte leder till någon examen.

Cirka 44 procent av ansökningarna ansöker om grundbidraget för en yrkeshögskoleutbildning på 54 000 SEK (schablon A). Det är den nivå som myndigheten generellt sett anser räcker för att kunna bedriva en utbildning med god kvalitet. En del utbildningar, exempelvis investeringstunga utbildningar, kan dock beviljas högre schablonbelopp.

Det har även inkommit 33 ansökningar som avser leda till ett smalt yrke. Det är utbildningar som medverkar till att utveckla eller bevara ett kvalificerat yrkeskunnande som är av betydelse för individen och samhället.

3 Resultat för ansökningsomgången totalt

I årets ansökningsomgång har myndigheten beviljat statsbidrag och särskilda medel till 525 av 1208 ansökningar, vilket ger en beviljandegrad på 43 procent. Det motsvarar totalt 36 088 nya utbildningsplatser i yrkeshögskolan. Det är den högsta beviljandegraden någonsin.

3.1 Tre utbildningsområden i fokus

Under ansökningsomgången har myndigheten arbetat mer målstyrt än tidigare år avseende prioritering av utbildningsområden. Inför bedömningsarbetet har vi tagit fram målbilder för vilken andel respektive utbildningsområde ska utgöra av det totala utbudet av yrkeshögskoleutbildningar. Målbilderna har tagits fram mot bakgrund av framtida efterfrågan, redan beviljat utbildningsutbud inom yrkeshögskolan samt nationella strategier. Läs mer om de nationella strategierna längre fram i rapporten. De utbildningsområden som i störst utsträckning kan sättas i samband med de nationella strategierna är: teknik och tillverkning, data/IT samt samhällsbyggnad och byggt teknik. Därför fokuserades målbilderna på dessa tre områden.

Teknik och tillverkning har minskat sin andel av det totala utbudet utbildningsplatser efter ansökningsomgången 2016 och data/IT har minskat som andel av det totala utbudet under tre års tid. Samhällsbyggnad och byggt teknik har däremot ökat sin andel räknat de tre senaste åren. Målbilden inför bedömningsarbetet blev därför att teknik och tillverkning skulle ges utrymme för en viss återhämtning i förhållande till de andra utbildningsområdena och att andelen data/IT inte skulle sjunka ytterligare samt att samhällsbyggnad och byggt teknik skulle ligga kvar på sin andel. Anledningen var att dessa tre utbildningsområden bedömdes centrala för att understödja målen i de nationella strategierna. Målbilden var också att yrkeshögskoleutbildningar till storstädernas så kallade Funktionella Analys-regioner (FA-regioner, där människor kan arbeta och bo utan alltför tidsödande resor) inte skulle fortsätta att öka jämfört med dagens nivåer.

I nedanstående tabell sammanfattas förutsättningarna för dessa tre områden (målbilderna inom parentes), samt det totala antalet utbildningsplatser inom yrkeshögskolan från 2015 och framåt.

Tabell 3.1 Det totala antalet utbildningsplatser inom yrkeshögskolan 2015–2018, målbilder inom parentes

	2015-	2016-	2017-	2018-
Data/IT -andel	14,4%	13,7%	13,2%	10,7% (13,2%)
Data/IT -antal	8 959	9 373	9 355	9 222
Samhällsbyggnad och byggt teknik - andel	12,9%	14,3%	15,3%	15,3% (15,3%)
Samhällsbyggnad och byggt teknik - antal	8 017	9 755	10 841	13 141
Teknik och tillverkning -andel	17,4%	17,6%	15,4%	16,2% (15,7%)
Teknik och tillverkning -antal	10 816	12 040	10 929	14 030

	2015-	2016-	2017-	2018-
Totalt antal platser inom yrkeshögskolan	62 037	68 428	70 912	86 362

3.2 Teknik och tillverkning har högst beviljandegrad

Resultatet av ansökningsomgången visar att myndigheten uppfyller målbilden för teknik och tillverkning. Inom området har 114 av 174 ansökningar beviljats vilket ger en beviljandegrad på 65,5 procent, motsvarande totalt 6 968 nya utbildningsplatser. Området har den högsta beviljandegraden av alla utbildningsområden. Teknik och tillverknings andelar av utbildningsplatser inom yrkeshögskolan är 16,2 procent och ökar därmed från föregående års 15,4 procent. Det gör det möjligt att ge området en mer stabil utveckling inom yrkeshögskolan, då områdets andelar platser i förhållande till andra områden minskat de senaste åren. Framförallt den digitala agendan och nyindustrialiseringsstrategin har haft stor betydelse för myndighetens prioritering av området. Digitaliseringen är en av de faktorer som skapar störst förändring i dagens samhälle och påverkar alla delar av samhället. I nyindustrialiseringsstrategin, som ska stärka företagets omställningsförmåga och konkurrenskraft, anges bland annat att företag i svensk industri ska vara ledande inom den digitala utvecklingen. Myndighetens bedömning är att årets beviljade utbildningar kommer innebära större möjligheter för yrkeshögskolan att bidra till att möta det kompetensbehov som finns på arbetsmarknaden. Myndigheten konstaterar att i och med årets ansökningsomgång sker en viss återhämtning i jämförelse med tidigare år, även om området inte når upp till de andelar av utbildningsplatser som gällde 2015 och 2016.

3.3 Data/IT kräver bättre resultat och högre kvalitet på ansökningarna

Inom data/IT beviljas 49 av 199 ansökningar motsvarande totalt 2 874 nya utbildningsplatser. Det ger en beviljandegrad på 24,6 procent, vilket är den högsta någonsin för utbildningsområdet. Trots det utgör data/IT-området 10,7 procent av den totala andelen platser i förhållande till andra områden inom yrkeshögskolan, vilket är en minskning mot föregående år då området hade 13,2 procent. Målbilden uppnås därmed inte. Myndigheten hade gärna beviljat fler platser inom data/IT-området då myndigheten är väl medveten om att behovsbilden inom data/IT är en av de starkaste inom samtliga yrkeshögskolans områden, och kompetenser efterfrågans inom många yrkesroller där ansökningar kommit in. Men myndigheten gjorde bedömningen att det inte var möjligt att bevilja ett högre antal ansökningar inom området. Anledningen är att ansökningarna generellt sett haft låg kvalitet och många utbildningar når inte de färdigheter, kompetenser och kunskaper som krävs. Det finns också en problematik i att många utbildningar tangerar högskolan. Dessutom är examensgraden för området endast 60 procent, vilket är lägre än de cirka 70 procent som är genomsnittet för yrkeshögskolan.

Det ska emellertid framhållas att data/IT är ett fortsatt prioriterat område inom yrkeshögskolan. Mot bakgrund av den ökade digitaliseringen är det angeläget att det finns kvalificerade data/IT utbildningar som kan bidra till samhällets framtida tillväxt. Myndighetens bedömning är att området ska växa inom yrkeshögskolan, men då krävs att pågående utbildningar uppvisar bättre resultat och att ansökningarna håller högre kvalitet. Området ligger enligt myndighetens bedömning idag på en för låg andel av befintligt utbud inom yrkeshögskolan. I förra ansökningsomgången beviljades förhållandevis få utbildningar inom området och sett över tid skulle området behöva öka.

3.4 Fortsatt stora behov av utbildningar inom samhällsbyggnad och byggt teknik

Området samhällsbyggnad och byggt teknik beviljas 75 av 156 inkomna ansökningar vilket ger en beviljandegrad på 48,1 procent, motsvarande totalt 5 479 nya utbildningsplatser. Områdets andelar i förhållande till andra områden inom yrkeshögskolan är därmed oförändrat på 15,3 procent jämfört med föregående år och ligger därmed precis på målbilden. Samhällsbyggnad och byggt teknik prioriterades i förra årets ansökningsomgång och även i år bedömde myndigheten att behoven var stora. Myndighetens bedömning är att det kommer finnas ett fortsatt stort behov av utbildningar inom samhällsbyggnad och byggt teknik inom yrkeshögskolan. Inte minst mot bakgrund av den demografiska utvecklingen som innebär att cirka 600 000 bostäder behöver byggas fram till år 2025. För att området ska kunna ta större plats i yrkeshögskolan de kommande åren krävs, i likhet med data/IT-området, att examinationsgraden ökar och att ansökningarna håller högre kvalitet.

3.5 Dämpad koncentration till storstadsområden

Myndigheten uppnår även målbilden om att koncentrationen av utbildningar till storstadsområdena inte bör fortsätta att öka. Antalet utbildningsplatser till de tre Funktionella Analys-regionerna (där människor kan arbeta och bo utan alltför tidsödande resor) Stockholm, Göteborg och Malmö-Lund har till och med minskat något jämfört med föregående år, från 60,6 till 58,8 procent. Myndighetens bedömning är att detta är ett steg i rätt riktning för yrkeshögskolans utveckling, och harmoniserar med inriktningen i den Nationella strategin för hållbar regional tillväxt och attraktionskraft.

Myndigheten konstaterar att de beviljade ansökningarna i årets ansökningsomgång i övrigt varit relativt jämt fördelade över landet. Ingen region har missgynnats i förhållande till antalet inkomna ansökningar. Om man ser till län så har alla 21 länen fått ett ökat utbud av platser, men Skåne får en minskad andel av utbudet. Ser man till utbildningsutbudets utveckling över tid ökar antalet platser främst i de mellersta delarna av landet samt i länen Halland, Kalmar och på Gotland. Det sker även en relativt kraftig expansion av utbildningsplatser i Jönköpings län. Flest utbildningsplatser per 10 000 invånare med avslut 2018–2025 finns i Jönköpings län.

3.6 Ekonomi, administration och försäljning fortsatt störst

Det är alltså utbildningsområdet ekonomi, administration och försäljning som har den största andelen platser i förhållande till andra områden inom yrkeshögskolan. Området har till och med ökat något, från 21,1 till 22,7 procent. Även hälso- och sjukvård och socialt arbete har ökat, från 13,3, till 14,2 procent. En del av de mindre utbildningsområdena som hotell, restaurang och turism, pedagogik och undervisning samt säkerhetstjänster har också ökat. Några områden har dock minskat sina platser i förhållande till andra områden. Det handlar om friskvård och kroppsvård, lantbruk, djurvård, trädgård, skog och fiske, transporttjänster, journalistik och information samt kultur, media och design. Området juridik ligger konstant och andelarna har inte förändrats jämfört med föregående år.

Majoriteten av de 1208 inkomna ansökningarna har myndigheten bedömt uppfyller kraven för att kunna ingå i yrkeshögskolan. 72 ansökningar har avslagits med motivering att de inte kan ingå i yrkeshögskolan. Det huvudsakliga skälet har varit att myndigheten bedömt att utbildningarna inte är eftergymnasiala, det vill säga de bygger inte på kunskaper som fås på nationella program i gymnasieskolan eller motsvarande kunskaper som förvärvats på annat sätt.

3.7 En dryg tredjedel fick tre eller fler beviljade utbildningsomgångar

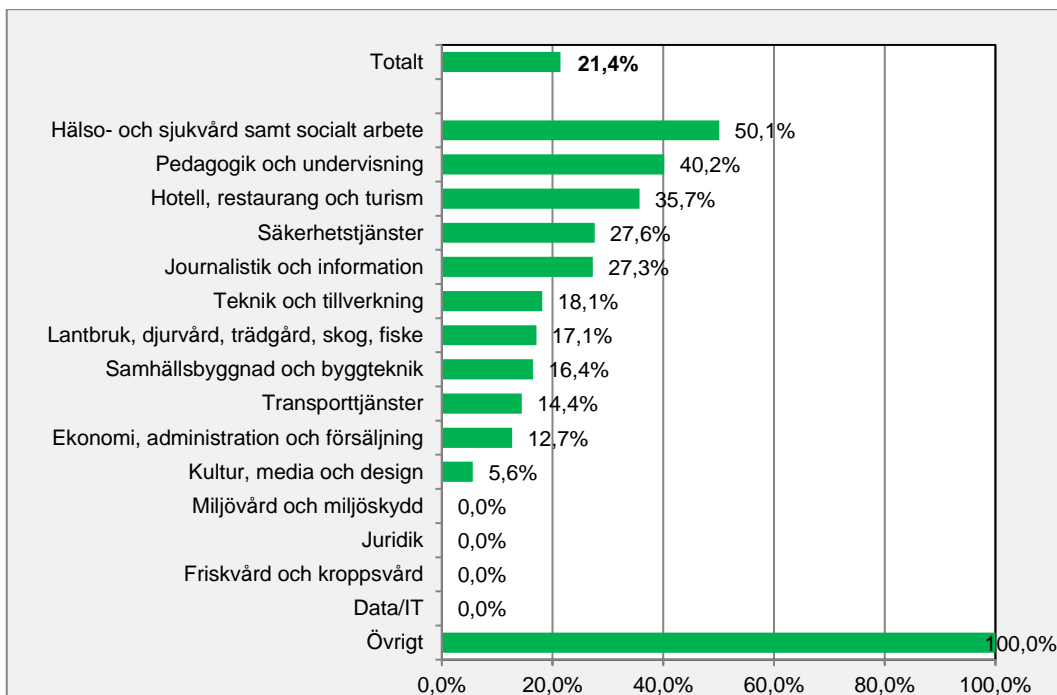
I årets ansökningsomgång har det för första gången varit möjligt för anordnare att ansöka om upp till fem utbildningsomgångar, mot tidigare två. Myndigheten konstaterar att en procent av ansökningarna beviljas en omgång, 63 procent får två omgångar, 29 procent får tre omgångar, fem procent får fyra omgångar och två procent får fem omgångar. Det innebär att många ansökningar inte fått det antal omgångar de ansökt om. Nästan hälften av ansökningarna avsåg fyra eller fem omgångar medan det är knappt en tiondel som får det. Anledningen är främst att myndigheten bedömt att det inte finns ett långsiktigt behov av de utbildningarna samt att myndighetens bemyndiganderam och nyttjandegrad inte medgav att fler utbildningar kunde beviljas fler omgångar. Myndigheten strävar dock efter att fatta längre beslut med fler omgångar per beslut för de utbildningar som kan visa på ett långsiktigt behov hos arbetslivet. Det kommer på sikt innebära att utbildningar i regel får beslut om tre omgångar, även om det samtidigt finns undantag som gör att vissa utbildningar kan få fler omgångar, medan andra får färre.

3.8 Nya och gamla utbildningar och yrkesroller

Av de beviljade utbildningarna har omkring 65 procent en föregångare inom yrkeshögskolan. Myndigheten har vid bedömningen beaktat resultat från tillsyn, kvalitetsgranskning och uppföljning, i enlighet med den nya skrivelsen i förordningen (2009:130). Det innebär att de beviljade utbildningarna med föregångare är de som i störst utsträckning kännetecknas av hög nyttjandegrad, hög examinationsgrad och hög andel studerande i rätt arbete efter avslutade studier. Samtidigt har myndigheten beviljat nästan 35 procent nya utbildningar. I bedömningen har det varit angeläget att nya utbildningar inte prioriterats bort enbart på grund av att de är nya. Ett antal nya yrkesroller har också tillkommit inom yrkeshögskolan. Det handlar om soletekniker, specialist elmotor drivna fordon och CNC-tekniker lila certifikat, 3D-tekniker metall, mjukvaruutvecklare för autonoma fordon, hållbarhetsspecialist, lärarassistenter och socialadministratörer. Badmästare däremot är en yrkesroll som försvinner från yrkeshögskolan. Inga nya ansökningar beviljas i år. Anledningen är att de pågående utbildningarna har svaga resultat, både när det gäller genomströmning och andel studerande i rätt arbete. Utbildningar till badmästare beviljades senast 2013 och den sista omgången avslutades i maj 2017. Myndighetens bedömning är att en blandning av nya utbildningar och kvalitativt välfungerade utbildningar gör att yrkeshögskolan på ett bra sätt förenar flexibilitet med kontinuitet och långsiktighet.

3.9 Distansutbildningar på samma nivå som tidigare

21,4 procent av de beviljade utbildningarna bedrivs på distans. Det är en nivå som varit relativt konstant de senaste åren.

Antalet utbildningar som beviljats distansupplägg varierar emellertid mellan de olika utbildningsområdena. Flest distansutbildningar har beviljats inom hälsa- och sjukvårdsområdet där nästan hälften av utbildningsplatserna ges på distans. Inom data/IT-området däremot har myndigheten inte beviljat några utbildningar på distans. Anledningen är att distansupplägg inom data/IT inte fungerat särskilt väl då utbildningarna kännetecknats av stora avhopp och låg examinationsgrad. Det ska dock framhållas att det kommit in förhållandevis få ansökningar med distansupplägg inom data/IT-området i årets ansökningsomgång.

3.10 Majoritet av utbildningarna på SeQF-nivå 5

Majoriteten av de beviljade utbildningarna, ungefär 85 procent, leder till en yrkeshögskoleexamen på SeQF-nivå 5. En mindre andel, cirka tio procent, av utbildningarna leder till en kvalificerad yrkeshögskoleexamen på SeQF-nivå 6. Omkring två procent av utbildningarna leder inte till någon examen. Denna fördelning av examensnivå ligger i linje med förra året, då inplacering i SeQF tillämpades för första gången. Myndighetens uppfattning är att yrkeshögskolan är en självklar leverantör av kompetens som omfattar kvalifikationer på SeQF-nivå 5 där arbetslivet förväntas ha stora behov i framtiden, men även kunna finnas till för viss fördjupad spetsutbildning. De utbildningar som beviljats som leder till SeQF-nivå 6 kräver avancerade kunskaper och leder till yrkesroller med t.ex. ledande funktioner.

3.11 Anordnarkompetens har haft begränsad påverkan för besluten

Nytt för i år har även varit att myndigheten tagit hänsyn till anordnarnas kompetens. Det innebär att en bedömning gjorts om utbildningsanordnaren och de personer som anlitas för undervisning och handledning, har den kompetens och de förutsättningar som krävs för att anordna utbildning inom de yrkesområde som utbildningen förbereder för. Då detta varit ett helt nytt bedömningskriterium har anordnarkompetens haft en förhållandevis begränsad inverkan på myndighetens beslut om beviljade av statligt stöd. Ett mindre antal anordnare har dock fått avslag på sina ansökningar då myndigheten bedömt att det

funnits brister i den administrativa kompetensen. Det har främst handlat om ekonomiska förhållanden som framkommit i samband med kreditupplysning.

3.12 Bedömningen av schablonbelopp

Omkring 40 procent av utbildningarna har blivit beviljade grundbidraget för en yrkeshögskoleutbildning på 54 000 kronor (motsvarande schablon A). Ett mindre antal ansökningar har fått ett belopp under grundbidraget. Resterande utbildningar har fått ett högre belopp i varierande grad. Att en så stor andel utbildningar har fått ett högre belopp än grundbidraget beror främst på att beviljandegraden varit hög inom områden som teknik och tillverkning och samhällsbyggnad och byggteknik, som kännetecknas av investeringstunga utbildningar eller utbildningar med krav på särskilt anpassade och utrustade lokaler. Vid bedömningen av schablonbelopp har myndigheten även tagit hänsyn till graden av medfinansiering. Den varierar bland de beviljade utbildningarna men ligger i genomsnitt kring 25–35 procent.

3.13 Yrkeserfarenhet som särskilda förkunskapskrav

Myndigheten har beviljat 87 utbildningar med krav på särskilda förkunskapskrav bestående av yrkeserfarenhet. De ansökningar myndigheten beviljat särskilda skäl har kunnat påvisa det nödvändiga sambandet mellan förkunskapskraven och utbildningarnas mål. Flest ansökningar finns inom hälso- och sjukvårdsområdet och det handlar främst om yrkesroller med stora inslag av ledarskap, samordning och specialistutbildning. De ansökningar om särskilda skäl som avslagits handlar om utbildningar där motiveringarna av de särskilda skälen varit bristfälliga, fokuserat på anställningsbarhet eller att den efterfrågande yrkeserfarenheten varit väldigt generell och inte specifikt fokuserat på den sökta yrkesrollen. Myndigheten har sett att vissa ansökningar saknar krav på särskilda förkunskaper, trots att yrkesrollen kräver yrkeserfarenhet på grund av krav på säkerhet, auktorisation, certifiering eller utbildar till en ledande roll. Myndigheten vill därför betona att möjlighet finns att beviljas särskilda skäl för yrkeserfarenhet.

3.14 Hälften av ansökningarna om smala utbildningar beviljades

Myndigheten har även beviljat 16 av 33 ansökningar om smala utbildningar, vilket ger en beviljandegrad på 50 procent. En utbildning kan ingå i yrkeshögskolan om den medverkar till att utveckla eller bevara kvalificerat yrkeskunnande inom ett smalt yrkesområde som är av betydelse för individen och samhället. De ansökningar som beviljats kännetecknats av att utbildningarna leder till ett yrkeskunnande som har betydelse för både individen och samhället.

3.15 Många intresserade av att bedriva behörighetsgivande förutbildning

Av de 525 beviljade utbildningarna ämnar cirka 220 bedriva behörighetsgivande förutbildning. Myndighetens ser positivt på detta. Det kan öka genomströmningen i de utbildningar som idag har ett relativt lågt söktryck.

4 Resultat per utbildningsområde

Yrkeshögskolan är indelad i 16 olika utbildningsområden. På de följande sidorna kommer en presentation att ske av hur bedömningen av ansökningar gått till inom de olika områdena. En redogörelse sker av de huvudsakliga skälen för beviljande och avslag om statligt stöd. Det ska framhållas att kapitlet redogör för bedömningen av ansökningar fördelat på varje utbildningsområde och olika utbildningsinriktningar, inte bedömningen av enskilda ansökningar.

4.1 Data/IT

De utbildningsinriktningar myndigheten främst valt att bevilja är webbutvecklare, testare, kravanalytiker och ansökningar inom spel och IT-säkerhet. Storstadsregionerna har prioriterats.

Data/IT-området täcker många olika kompetenser som förändras kontinuerligt. Nya yrken, yrkebenämningar och kompetensbehov uppstår lika fort som gamla försvinner. Den snabba förändringen orsakas i stor utsträckning av teknikutvecklingen och den nya digitaliseringen.

I årets ansökningsomgång har myndigheten beviljat 49 av 199 ansökningar, motsvarade totalt 2 874 nya platser. Det ger en beviljandegrad på 24,6 procent vilket är den högsta någonsin. Trots det kommer data/IT-området upp till endast 10,8 procent av den totala volymen utbildningsplatser inom yrkeshögskolan, vilket innebär att området inte når upp till målbilden om att stabilisera sina andelar på 13,2 procent. Det huvudsakliga skälet är att ansökningarna inte hållit tillräcklig hög kvalitet och pågående utbildningar har svaga resultat. Det ska dock poängteras att antalet beviljade ansökningar är betydligt högre i år jämfört med föregående år.

De utbildningsinriktningar myndigheten främst valt att bevilja är webbutvecklare, testare, kravanalytiker och ansökningar inom spel och IT-säkerhet. Dessa inriktningar kännetecknas av att de har stor efterfrågan, de är oftast längre utbildningar (400 poäng) vilket ger studerande tid att få erforderlig kompetens och de är tydliga yrkeshögskoleutbildningar som inte tangerar högskolan. Utbildningarna har också högst examensgrad inom data/IT-området.

Det kan konstateras att inom de områden där myndigheten vill öka antalet utbildningar minskar ansökningarna, det gäller tex IT-projektledare och inom IT-säkerhet. Dessa ansökningar har också problem med förkunskapskrav och otydlig efterfrågan och arbetslivsanknytning. Ett exempel är IT-projektledare där det i år endast har beviljats ett fåtal av de sökta utbildningarna. I dessa ansökningar hade myndigheten gärna sett större resonemang kring de kompetenser och de framtida yrkesroller som utbildningen ska ge, samt även en starkare koppling mellan efterfrågan och de kompetenser som den enskilda utbildningen leder fram till, istället för mer generella områdesbeskrivningar på ett nationellt plan för data/IT utbildningar. Inom de områden myndigheten vill minska ökar emellertid ansökningarna, tex systemhanterare, nätverkstekniker och supportteknikersupertekniker. Det gör det svårt för myndigheten att generellt sett öka data/IT-området inom yrkeshögskolan.

Myndigheten har valt att inte prioritera utbildningsinriktningar mot dataanalytiker och Business Intelligence. Anledningen är att dessa utbildningsinriktningar i hög utsträckning tangerar högskolan och de studerande sällan når examensmålen och utbildningarna beviljas därför inte längre inom yrkeshögskolan.

Andra utbildningsinriktningar som håller på att försvinna från yrkeshögskolan är nätverkstekniker och supertekniker. Dessa inriktningar var tidigare en traditionell yrkesroll

inom kvalificerad yrkesutbildning (KY), men utbildningarna har ett tydligt gymnasialt innehåll och myndigheten bedömer att utbildningarna leder till SeQf-nivå 4 och utbildas därför inom gymnasieskolans el- och energiprogram.

Även utbildningar inom programmering och systemutveckling fortsätter minska, endast ett fåtal ansökningar beviljas i år. Anledningen är att utbildningarna kännetecknas av dåliga resultat, låg genomströmning och få studerande i relevant arbete efter examen. Myndigheten är också tveksam till om det är lämpligt att utbilda programmerare och systemutvecklare inom yrkeshögskolan. Högskolan är sannolikt ett bättre alternativ där studietiden är tre till fem år. Myndigheten har även avslagit ansökningar mot IT-arkitekt och Fullstack utvecklare/developer då dessa utbildningar bedöms vara främst seniora roller som nås efter flera års yrkeserfarenhet och därför inte är möjliga att utbilda till inom ramen för yrkeshögskolan. Även applikationsutvecklare avslås i relativt hög grad, anledningen är att behovsbilden bedöms inte lika stor som tidigare och myndighetens uppföljning visar att de studerande har svårt att få arbete efter avslutade studier.

I årets ansökningsomgång har, i likhet med tidigare år, storstadsregionerna prioriterats, trots myndighetens övergripande målbild om att antalet utbildningar i storstadslänen inte ska öka. Anledningen är att data/IT industrin är koncentrerad till i första hand Stockholm och majoriteten av ansökningarna kommer också från Stockholm, Göteborg och Malmö. Dessa ansökningar kännetecknas även av att de kan påvisa en större efterfrågan, starkare arbetslivsanknytning och fler studerande i rätt arbete efter avslutade studier, jämfört med utbildningar från övriga landet.

De utbildningar som prioriterats har beviljats två omgångar. Att fler omgångar inte beviljats beror på att data/IT-området är föränderligt och att kompetensbehovet skiftar väldigt snabbt. Myndigheten vill därmed inte förlora flexibilitet i denna snabbt förändrande bransch. Och många utbildningar har inte i tillräckligt stor utsträckning haft en tydlig koppling mellan arbetlivets kompetensbehov och utbildningsplanens innehåll. Myndigheten har även valt att enbart bevilja utbildningar som leder till SeQF-nivå 5. En del av de ansökningar som inkommit på SeQF-nivå 6 har avslagits, inte nödvändighetsvis på grund av att de inte uppfyller nivå sex, utan andra kriterier som låg efterfrågan och svag arbetslivsanknytning har vägt tyngre. Myndigheten har även varit väldigt restriktiv med att bevilja distansutbildningar. Bakgrunden är att distansutbildningar inom data/IT-området under flera år kännetecknats av dåliga resultat. Det ska dock framhållas att det inkommit ett betydligt mindre antal ansökningar om distansutbildningar i år jämfört med tidigare år, vilket myndigheten ser som positivt.

Beaktande av tidigare resultat har varit en tydlig indikator vid bedömningen. Utbildningsområden som prövats över tid, men visat på låg examengrad och etablering, tex programmerare och systemutvecklare, fortsätter därför att prioriteras ned vilket de har gjort de senaste åren och beviljandegraden ligger på runt fem procent. Endast utbildningar som har förkunskaper inom matematik och programmering har beviljats inom dessa områden. Myndigheten har tidigare arbetat nära branschorganisationer och anställande arbetsliv och konstaterar att i kontakter med branschen har det framkommit att programmeringsinriktade utbildningar som spelprogrammerare och exempelvis javautvecklare ska ha dessa förkunskaper för att vara attraktiva på arbetsmarknaden och för att de studerande ska kunna tillgodogöra sig en yrkeshögskoleutbildning. Myndigheten har även valt att bevilja utbildningar som är riktade mot specifika områden, före mer generella utbildningar. Utbildningar som innehåller många kompetenser och yrkesroller har inte prioriterats mot bakgrund av dessa utbildningar tidigare uppvisat svaga resultat och många gånger saknar en pedagogisk röd tråd. Detta får också stöd av myndighetens kontakter med branschorganisationer och anställande arbetsliv.

Myndigheten konstaterar att trots data/IT ansökningarnas relativt svaga behovsbeskrivningar och att föregångarna till utbildningarna har svaga resultat, har ansökningarna haft en generellt stark arbetslivsanknytning. Det visar, i likhet med

myndighetens egna analyser, att arbetslivets efterfrågan på kvalificerad kompetens inom data/IT-området är fortsatt stor.

4.2 Ekonomi, administration och försäljning

Området har flest platser inom yrkeshögskolan och innehåller totalt 28 olika yrkesroller. Några av de största är företagssäljare, redovisningsekonomer och vårdadministratörer. Andra yrkesroller är lönekonsulter, inköpare, upphandlare, affärsutvecklare, marknadsförare, bank/försäkringsrådgivare och e-commerce/business manager.

Totalt har 101 av 293 ansökningar beviljats motsvarande totalt 7 647 nya utbildningsplatser. Det ger en beviljandegrad på 34 procent. Det innebär att området utgör 22,7 procent av den totala andelen utbildningsplatser inom yrkeshögskolan, vilket är en ökning jämfört med föregående år då andelen var 21,1 procent.

Företagssäljare är den yrkesroll inom området som har flest ansökningar. I årets ansökningsomgång beviljades 15 av 56 ansökningar. Så många har inte beviljats sedan 2012. Alla utbildningar får två omgångar och ungefär hälften har föregångare. Majoriteten av utbildningarna är generella företagssäljare, men tre utbildningar har inriktning mot IT och en mot innovation samt en mot textil/mode. Företagssäljarna är traditionellt knutna till storstäderna vilket branschen förordar. Årets beviljanden följer samma trend, men det beviljas även utbildningar i Linköping, Tranås och Växjö. De ansökningar som avslås inom området kännetecknas av svag efterfrågan och låg arbetslivsanknytning.

18 av 57 ansökningar till redovisningsekonom har beviljats. Alla får två omgångar. Två av utbildningarna är nya och 16 har en föregångare. De utbildningar som beviljats kännetecknats av hög efterfrågan, stark arbetslivsanknytning och hög examinations- och etableringsgrad. Myndigheten har i bedömningen tagit hänsyn till regionala faktorer och pensionsavgångar. De huvudsakliga skälen för avslag handlar om att utbildningarna har svagare arbetslivsanknytning dåliga resultat eller att ansökningarna kommer från orter där det redan bedrivs utbildningar och efterfrågan därmed är tillgodosedd. Myndigheten har även avslagit en ansökan till redovisningsassistent då det bedömdes att den hade ett likartat innehåll som de utbildningar som finns inom gymnasieskolan.

Myndigheten har beviljat 13 av 28 ansökningar till lönespecialister. Branschen har uttryckt ett stort behov av yrkesrollen de närmaste åren. På sikt kommer förmodligen efterfrågan på lönespecialister att minska på grund av den teknologiska utvecklingen. De flesta utbildningarna har föregångare men några är helt nya, bland annat en utbildning med teknisk inriktning.

Myndigheten har även beviljat 13 av 16 ansökningar till medicinska sekreterare/vårdadministratör. Utbildningarna får mellan två till fyra omgångar och samtliga utbildningar har föregångare. Anledningen till den relativt höga beviljandegraden är att det råder stor brist på yrkesrollen på grund av pensionsavgångar.

Inom yrkesrollerna inköp och upphandling beviljades elva av 38 ansökningar. De flesta utbildningarna har föregångare med hög examensgrad och stor andel studerande i rätt arbete. Sju av utbildningarna är bundna och en är på distans. Tre av utbildningarna ligger i Stockholm och resterande i Göteborg, Jönköping, Västerås, Linköping, Luleå och Borås. Utbildningarna som får avslag har genomgående sämre efterfrågan och arbetslivsanknytning jämfört med de som beviljades. Samtliga ansökningar beviljas tre omgångar.

Sju av 17 utbildningar beviljas inom E-handelsområdet. Fem har föregångare och en är ny. Samtliga beviljas tre omgångar. De flesta finns inom e-handelsområdet, men några har även tonvikt på digital analys och marketing automation. De utbildningar som fått avslag inom inriktningen har till största delen haft en svagare beskriven efterfrågan och arbetslivsanknytning.

Fem av 23 ansökningar har även beviljats inom digital marknadsföring. Alla beviljas tre omgångar. Huvuddelen av utbildningarna finns i storstadsregionerna, men en utbildning har också beviljats i Piteå.

Tre utbildningar till affärsutvecklare beviljas med två omgångar var. Utbildningarna kännetecknas av att det digitala inslaget är starkt. Myndigheten har även beviljat en verksamhetsledare inom social omsorg. Den har även beviljats särskilda skäl för yrkeserfarenhet då det är en utbildning inom ledarskap. Det beviljas även ytterligare en utbildning till optikerassistent, endast en utbildning har funnits tidigare vilket alltså dubblar utbudet. Myndigheten har också beviljat en utbildning till Visual Merchandiser och en butiksledare. Däremot har myndigheten valt att genomgående avslå alla ansökningar till rekryterare. Anledningen är att de utbildas även inom högskolan och att behovet är tveksamt.

Två helt nya yrkesroller beviljas inom området. Det handlar om en hållbarhetsspecialist samt två utbildningar till socialadministratörer. Socialadministratörerna är till för att avlasta socialsekreterare i kommunerna. Efterfrågan och anknytningen i ansökningarna är så goda att myndigheten valt att bevilja yrkesrollerna.

I och med årets beviljande får Ekonomi, administration och försäljningsområdet en mindre andel platser i storstadsområdena än tidigare. Det är främst utbildningar inom företagsförsäljning, redovisningsekonom och inköp som påverkar förflyttningen från storstadsområdena. Det kan också noteras att alla beviljade ansökningar inom området ligger på SeQF-nivå 5.

4.3 Friskvård och kroppsvård

Detta område är ett av de mindre utbildningsområdena inom yrkeshögskolan. Inom området finns utbildningar som bland annat leder till friskvårdskonsulent, medicinsk massageterapeut samt hudterapeut. Badmästare försvinner som yrkesroll i yrkeshögskolan.

I årets ansökningsomgång beviljas fem av 14 inkomna ansökningar, motsvarande totalt 224 platser. Det innebär att områdets totala andel platser inom yrkeshögskolan minskar från 0,6 till 0,5 procent. De utbildningar som beviljats är främst hudterapeut och medicinsk massageterapeut, samtliga på SeQF-nivå 5. Det är yrkesroller som sedan lång tid är etablerade inom yrkeshögskolan. Utbildningarna kännetecknas av stark arbetslivsanknytning och hög examinations- och etableringsgrad.

Myndigheten har avslagit ansökningar till badmästare. Anledningen är att de pågående utbildningarna har svaga resultat, både när det gäller genomströmning och andel studerande i rätt arbete. Utbildningar till badmästare beviljades senast 2013 och den sista omgången avslutades i maj 2017. Myndighetens beslut om avslag i denna ansökningsomgång innebär därför att utbildning till badmästare försvinner som yrkesroll inom yrkeshögskolan.

Det har även inkommit ansökningar från frisörbranschen. Myndigheten vill poängtera att dessa utbildningar är gymnasiala och inte hör hemma inom yrkeshögskolan samt att det inte ingår i myndighetens uppdrag att tillgodose branschen med färdighetsutbildning. Sedan 2011 har myndigheten gått ut med ett ställningstagande där vi uppuppmärksammat branschen på att gymnasiala utbildningars färdighetsutbildning inte är ett uppdrag för yrkeshögskolan.

4.4 Hälso- och sjukvård samt socialt arbete

Överlag har ansökningarna hållit hög kvalitet och att de kännetecknats av stor efterfrågan, stark arbetslivsanknytning och relevant kursupplägg. Det har gjort det möjligt att bevilja utbildningar över hela landet. De utbildningsinriktningar som myndigheten beviljat är i första hand tandsköterska, stödpedagog, behandlingspedagog och specialistundersköterska.

Hälso- och sjukvård samt socialt arbete är det tredje största utbildningsområdet inom yrkeshögskolan. Området omfattar främst utbildningar till tandsköterska, utbildningar inom psykiatri, funktionshindersomsorg och socialpedagogiskt behandlingsarbete. Det innefattar även vidareutbildningar för yrkesaktiva undersköterskor inom äldreomsorg och somatisk specialistsjukvård. Utöver det finns utbildningar till integrationspedagog samt enstaka utbildningar till yrkesroller som till exempel ambulanssjukvårdare, steriltekniker, apotekstekniker och medicinsk fotterapeut. Utmärkande för hälso- och sjukvårdsområdet är att många utbildningar bedrivs som distansutbildningar på deltid.

I årets ansökningsomgång beviljades 68 av 147 inkomna ansökningar vilket motsvarar totalt 5 337 nya utbildningsplatser. Det ger en beviljandegrad på 46 procent. Området utgör 14,2 procent av den totala andelen utbildningsplatser inom yrkeshögskolan, vilket är en ökning jämfört med föregående år då andelen var 13,3 procent.

Myndigheten konstaterar att ansökningarna överlag hållit hög kvalitet och att de kännetecknats av stor efterfrågan, stark arbetslivsanknytning och relevant kursupplägg. Det har gjort det möjligt att bevilja utbildningar över hela landet. De utbildningsinriktningar som myndigheten beviljat är i första hand tandsköterska, stödpedagog, behandlingspedagog och specialistundersköterska. Flest ansökningar, 15 stycken, har beviljats för utbildningar till tandsköterska vars utbildningar kännetecknas av att de har nationellt likvärdigt innehåll, högt söktryck och hög examinations- och etableringsgrad.

Behovet av tandsköterskor är stort, vilket branschen påtalat i flera år och det stöds av referenssvaren i ansökningarna och myndighetens analyser av kommande pensionsavgångar. Med de platser som beviljas i år möter myndigheten arbetslivets efterfrågan om examinerade tandsköterskor varje år. Det ska dock framhållas att antalet examinerade varierar kraftigt mellan olika regioner. Det är brist på tandsköterskor i norra Sverige, men ansökningar om att bedriva tandsköterskeutbildning har främst inkommit från södra delen av landet, i första hand Stockholm och Skåne där det redan finns utbildningar. Myndigheten har sett en tendens till att nya anordnare söker utbildningar på orter där det redan finns utbildningar och etablerade anordnare söker fler utbildningar på samma ort. Det har inneburit att myndigheten tvingats avslå flera ansökningar från Stockholmsområdet och Region Skåne därför att de utbildningsplatser som redan finns kommer möta efterfrågan i de aktuella regionerna

De utbildningsinriktningar myndigheten valt att inte prioritera är utbildningar till integrationspedagoger och medicinsk fotterapeut. Ansökningarna inom dessa inriktningar har genomgående haft väldigt svaga behovsbeskrivningar, otydlig arbetslivsanknytning och låg examinations- och etableringsgrad. Det ska dock framhållas att det fortfarande finns pågående utbildningar till integrationspedagoger och medicinsk fotterapeut inom yrkeshögskolan så dessa yrkesroller försvinner inte från utbildningsutbudet.

Ungefär 60 procent av utbildningarna inom hälso- och sjukvårdsområdet som prioriteras har beviljats två omgångar, omkring 40 procent får tre eller flera omgångar, däribland tandsköterskor som överlag beviljas tre eller flera omgångar. En del utbildningar har bara sökt en eller två omgångar, och då får de det. När det gäller tandsköterskor har utgångspunkten varit att bevilja antalet omgångar så att alla tandsköterskeutbildningar kommer i fas för att ansöka om nya omgångar vid ett och samma tillfälle.

Av de beviljade utbildningarna ges i likhet med tidigare år en relativt hög andel på distans. Utbildningar till specialistundersköterska är ett exempel då utbildningarna främst

riktar sig mot redan yrkesverksamma personer som vill kombinera yrke med studier. Stödpedagoger är en annan utbildningsinriktning där distansupplägg är vanligt förekommande. Myndighetens uppfattning är att distansupplägget är framgångsrikt både när det gäller specialistundersjuksköterska och stödpedagoger, då examensgraden är hög och många studerande får arbete efter avslutade studier. Det kan dock noteras att antalet ansökningar med distansupplägg minskat jämfört med föregående år.

Myndigheten har även beviljat särskilda skäl för yrkeserfarenhet som förkunskapskrav för specialistundersköterskor, då yrkesrollen syftar till att studerande ska bli handledare för sina kollegor. Detsamma gäller för stödpedagoger där Nationella komptensrådet varit tydliga med att studerande måste ha arbetat inom funktionshinderomsorgen, som stödassistent eller motsvarande, för att kunna tillgodogöra sig utbildning till stödpedagog och förbereda sig för den yrkesroll utbildningen leder till. Myndighetens bedömning är att utbildningar till specialistundersköterska och stödpedagog kräver väl förankrade kunskaper och färdigheter i yrkesrollen som är nödvändiga för att kunna utveckla kunskaperna och nå utbildningens mål. Erfarenhet från området är också en förutsättning för att kunna arbeta på en specialistnivå vilket kräver självständighet, skicklighet och helhetsseende.

4.5 Hotell, restaurang och turism

Myndigheten bedömer att detta område kommer växa de kommande åren och behovet av kvalificerad kompetens kommer vara stort.

Hotell, restaurang och turism är en av de större näringarna i Sverige. Inom hotellområdet återfinns utbildningar till Hotel management och Receptions-, konferens- och housekeepingansvarig. Inom restaurangområdet finns yrkesroller som kvalificerade kockar och köksmästare och inom turistområdet utbildningar inom besöksnäringen.

Totalt har 30 av 52 ansökningar beviljats motsvarande totalt 2 172 nya platser. Det ger en beviljandegrad på 58 procent. Områdets andelar av den totala andelen utbildningsplatser inom yrkeshögskolan ökar från 3,6 till 5,1 procent. Bakgrunden till den höga beviljandegraden är att myndigheten bedömer att detta område kommer växa de kommande åren och behovet av kvalificerad kompetens kommer vara stort. Samtliga utbildningar har beviljats två eller tre omgångar mot bakgrund av att det är en relativt föränderlig bransch.

Turism och hotellområdet kännetecknas av stor efterfrågan. Myndigheten har därför beviljat ansökningar inom destinationsutveckling som exempelvis projektledare och resekonserter för incoming tourism. Flera av dessa utbildningar bedrivs på distans och en del av projektledarutbildningarna har specialiserade kunskaper och har inplacerats i SeQF-nivå 6. Beviljade har även skett av utbildningar till hotellchefer. Kännetecknade för dessa utbildningar är att de har en stark arbetslivsanknytning, de har branschen bakom sig och ett tydligt innehåll i utbildningsupplägg. De har också hög examinations- och etableringsgrad.

De ansökningar som beviljats inom restaurangområdet är bland annat Food and beverage manager, vilket är en yrkesroll som fungerat bra inom yrkeshögskolan.

De flesta ansökningar som beviljats inom hotell, restaurang och turismområdet finns i de tre storstäderna, då en stor del av ansökningarna kommer från dessa områden. Men utbildningar har även beviljats i Värmland, Jämtland, Västernorrland och Gotland. Myndighetens strävan har varit att få en spridning av utbildningar i hela landet.

4.6 Journalistik och information

Området är ett av de minsta inom yrkeshögskolan och omfattar utbildningar som leder till yrken som bildjournalist, teknikinformatör och webbkommunikatör.

Stort fokus ligger på kommunikation via digitala plattformar. Många yrkesroller inom området har överlappande och närliggande kompetenser till andra utbildningsområden som Data/IT och kultur, media och design.

Totalt har fem av tio ansökningar beviljats, motsvarande totalt 385 nya platser. Det innebär att området minskar från 1,7 till 1,5 procent av den totala volymen utbildningsplatser inom yrkeshögskolan.

Av de inkomna ansökningarna avsåg samtliga yrkesroller till informatörer och kommunikatörer. Av de fem ansökningar som beviljades får två utbildningar tre omgångar och tre utbildningar två omgångar. Alla utbildningar ligger på SeQF-nivå 5.

De beviljade utbildningarna har framför allt en starkare arbetslivsanknytning jämfört med de utbildningar som får avslag. Vid bedömningen har även de tilltänkta studerandes anställningsbarhet beaktats i relation till vilka förkunskaper anordnarna krävt. Myndigheten har noterat att i vissa fall har anordnare sökt om en utbildning, alternativt sökt igen efter avslag föregående år, där man valt att ändra förkunskapskraven från krav på yrkeserfarenhet till endast gymnasiekurser, trots att utbildningens innehåll och omfattning är densamma. Myndighetens bedömning har varit, då anordnaren vid tidigare tillfällen angivit att arbetslivets krav och utbildningens upplägg krävt relevant yrkeslivserfarenhet, att utbildningen inte leder till att de studerande blir anställningsbara. Ansökningarna har därför avslagits.

En utbildning beviljas emellertid särskilda skäl för yrkeserfarenhet. Denna utbildning riktar sig mot befintliga kommunikatörer inom offentlig förvaltning och har en välmotiverad förklaring till varför det bör finnas krav på relevant yrkeslivserfarenhet.

4.7 Juridik

Området är ett av de minsta utbildningsområdena inom yrkeshögskolan och omfattas av yrkesrollen paralegals/juristassistenter sam IP-paralegal som har en särskild inriktning mot patentadministration.

Myndigheten har beviljat två av fem inkomna ansökningar, motsvarande totalt 210 utbildningsplatser. Det innebär att området bibehåller sina totala andelar av utbildningsplatser på 0,7 procent inom yrkeshögskolan.

De ansökningar som beviljats är yrkesroller som syftar till paralegal. Båda ansökningarna har föregångare och finns i Stockholm och Göteborg. De ligger på SeQF-nivå 5. De uppföljningar myndigheten gjort visar att dessa två utbildningar kännetecknas av hög genomströmning och hög andel studerande i rätt arbete efter avslutade studier.

De tre ansökningar som avslås är alla nya utbildningar och är generellt sett bra ansökningar, men i förhållande till de två som beviljas uppvisar de en svagare behovsbild, sämre arbetslivsanknytning och otydligare kursupplägg.

Myndighetens bedömning är att paralegal är en etablerad yrkesroll inom yrkeshögskolan som efterfrågans av både offentliga och privata arbetsgivare. Bland annat uttrycker många myndigheter såsom migrationsverket, hovrätt, tings- och förvaltningsrätt behov av utbildade paralegals. Utifrån myndighetens kontakter med aktörer inom branschen bekräftas bilden av behovet av yrkesrollen paralegal samt att den bidrar till mervärde för Sveriges tillväxt.

4.8 Kultur, media och design

De yrkesroller som beviljas återfinns i första hand inom grafisk formgivning, design och copywriting, film- och Tv-produktion. De flesta utbildningar får två omgångar.

Utbildningsområdet består av yrkesroller mot musik, medieproduktion, formgivning, konsthantverk, dans och dramatik. Det dominerande området är medieproduktion där de

största inriktningarna är grafisk formgivning, design och copywriting, film- och Tv-produktion samt illustration, reklam, grafisk formgivning och foto. Området har påverkats starkt av digitaliseringen och utbildningar inom exempelvis grafisk produktion som tidigare riktats mot mer analoga arbetsätt, är tydligare kopplade till den nya tekniken.

Inom området har 17 av 32 inkomna ansökningar beviljats motsvarande totalt 964 utbildningsplatser. Kultur, media och design minskar därmed sina andelar av utbildningsplatser från 3,8 till 3,3 procent av den totala volymen platser inom yrkeshögskolan.

De yrkesroller som beviljas återfinns i första hand inom grafisk formgivning, design och copywriting, film- och Tv-produktion. De flesta utbildningar får två omgångar.

De huvudsakliga skälen för beviljande har varit att ansökningarna kunna uppvisa en god efterfrågebild, stark arbetslivsanknytning och relevant kursupplägg. De utbildningar som avslås kännetecknas framförallt av begränsad arbetslivsanknytning. Ett antal ansökningar har, precis som är fallet med utbildningar inom området journalistik och information, sänkt förkunskapskraven till att endast innefatta en eller ett par kurser från gymnasieskolan. Tidigare utbildningar har i flera fall krävt relevant, och i vissa fall generell, yrkeslivserfarenhet för motsvarande utbildning och hävdade att det varit nödvändigt för att de studerande ska kunna tillgodogöra sig utbildningen och vara anställningsbara. Myndighetens bedömning har varit, i likhet med ställningstagandet för området journalistik och information, att utbildningarna inte leder till att de studerande blir anställningsbara och därför avslagit ansökningarna.

De beviljade utbildningarna ligger på SeQF-nivå 5 men två utbildningar, kyrkomusiker och projektkoordinator inom möbel- och inredningsbranschen, har myndigheten bedömt på SeQF-nivå 6. Bakgrunden är att en utbildning till kyrkomusiker förra året beviljades en kvalificerad yrkeshögskoleexamen. Den läroplan som finns för utbildningen kan liknas vid en nationell läroplan, utarbetad av Svenska Kyrkan. Motsvarande utbildningar finns på högskolenivå och leder där till en examen enligt SeQF-nivå 6. Anledningen till att utbildningen även ingår i yrkeshögskolan är att efterfrågan på yrkesrollen överstiger vad högskolor och övriga utbildningsanordnare kan tillmötesgå. Även utbildningen till projektkoordinator har tidigare bedömts ligga på SeQF-nivå 6 då utbildningen har, som namnet antyder, starka drag av ledande arbetsuppgifter.

4.9 Lantbruk, djurvård, trädgård, skog och fiske

Den största inriktningen inom utbildningsområdet är trädgård och där beviljas även flest utbildningar. Myndigheten beviljar också utbildningar inom hästnäringen, inom skogsområdet samt till djursjukvårdare och som driftchef inom lantbruk.

Området är litet inom yrkeshögskolan utifrån antalet platser. Det innehåller många olika yrkesroller varav flera utgör landets enda utbildning inom sin yrkesroll. De största utbildningsinriktningarna inom området är trädgård och häst inklusive hovslagare.

I ansökningsomgången har 20 av 40 inkomna ansökningar beviljas, vilket ger en beviljandegrad på 50 procent, motsvarande totalt 1 090 nya utbildningsplatser. Det innebär dock att områdets totala utbildningsutbud inom yrkeshögskolan minskar från 3,0 till 2,9 procent.

Den största inriktningen inom utbildningsområdet är trädgård. Nio utbildningar beviljas inom inriktningen varav sex utbildningar till trädgårdsmästare. Övriga utbildningar inom inriktningen är arborist, kvalificerad trädgårdsanläggare och arbetsledare kyrkogårdsförvaltning. Alla nio utbildningarna får två omgångar. Fyra pågående utbildningar inom området får avslag antingen på grund av innehållet i kurserna eller på grund av sämre arbetslivsanknytning.

Inom inriktningen häst beviljas en utbildning till ridlärare, en utbildning till unghästutbildare, en utbildning till verksamhetsutvecklare och tre utbildningar till

hovslagare. Samtliga utbildningar har föregångare. Utbildningarna till hovslagare beviljas tre omgångar, övriga får två omgångar.

Två utbildningar beviljas inom skogsområdet. Det är en viltförvaltare och en skogsbrukstekniker i Jämtland. Båda har bra beskrivningar av efterfrågan och en stark arbetslivsanknytning. Skogsbruksteknikern beviljas tre omgångar då det är en investeringstung utbildning.

Inom djursjukvård har tre ansökningar inkommit, två ansökningar till djursjukvårdare och en djurvård och biomedicinsk teknik. En utbildning till djursjukvårdare beviljas tre omgångar. Det är en pågående utbildning som kännetecknas av höga krav, långa LIA-perioder och stark arbetslivsanknytning. De övriga avslås då de inte visar på en tillräckligt hög efterfrågan och har en låg arbetslivsanknytning.

Tre ansökningar har inkommit inom driftchef lantbruk. Två av dessa beviljas tre omgångar var. Anledningen till de tre omgångarna är att det är investeringstunga utbildningar som behöver ha kontinuitet.

Två ansökningar om utbildningar rörande tjänstehundar har inkommit, en med inriktning skola och en med inriktning vård. Ingen av utbildningarna bedöms kunna ingå i yrkeshögskolan då utbildningarnas innehåll till alltför stor del överensstämmer med Naturbruksprogrammets kurser.

Inom vattenbruk beviljas inga ansökningar, detsamma gäller inom lantbruk och livsmedel. De inkomna ansökningarna visar inte på en tillräckligt hög efterfrågan och har låg arbetslivsanknytning. De utbildningar som har föregångare har uppvisar dessutom förhållandevis låga resultat vad gäller examensgrad och andel examinerade i rätt arbete.

4.10 Miljövård och miljöskydd samt övrigt

Inom området miljövård och miljöskydd har det inte, i likhet med förra året, inkommit några ansökningar.

I kategorin övrigt har det däremot inkommit en ansökan till hantverkslärling som föreslås beviljas. Utbildningen bedrivs på distans hos en "mästare" i form av LIA till cirka 90 procent.

Då denna ansökan beviljas totalt 115 utbildningsplatser innebär det att områdets totala utbildningsutbud inom yrkeshögskolan uppgår till 0,4 procent, vilket är en minskning jämfört med föregående år då området övrigt utgjorde 0,5 procent.

4.11 Pedagogik och undervisning

Yrkesroller inom detta mindre område är utbildningar till trafiklärare, studiehandledare på modersmål samt en ny yrkesroll inom yrkeshögskolan - lärarassistenter.
--

Av de 28 inkomna ansökningarna beviljas 14 utbildningar, motsvarande totalt 995 utbildningsplatser. Det ger en beviljandegrad på 50 procent. Det innebär att områdets andelar utbildningsplatser i förhållande till andra områden ökar från 1,4 till 2,0 procent.

Fem av sju ansökningar till trafiklärare har beviljats. Det är en relativt hög beviljandegrad, men myndigheten bedömer att det finns ett stort behov av yrkesrollen de kommande åren. Utbildningarna har beviljats mellan två till fyra omgångar. De ansökningar som inte prioriterades hade generellt sätt svagare arbetslivsanknytning än de som beviljades. Kännetecknande för utbildningar till trafiklärare är att myndigheten har tagit fram föreskrifter för innehåll samt krav på särskilda förkunskaper, som alla anordnare måste följa.

Myndigheten har beviljat ett flertal utbildningar till studiehandledare på modersmål. Det finns ett stort behov av yrkesrollen då skolor måste erbjuda studiehandledning på modersmål, och myndigheten bedömer att behovet kommer öka de närmaste åren.

Utbildningar har i första hand beviljats i de regioner som i förhållande till befolkningen tagit emot flest asylsökande och ensamkommande flyktingbarn. Det handlar bland annat om Sörmland, Region Skåne och Västra Götaland. Myndigheten beviljar även tre utbildningar till lärarassistenter som därmed blir en ny yrkesroll inom yrkeshögskolan. Anledningen är att det i skolan finns ett stort behov av stödfunktioner för att avlasta lärare och förskolelärare och myndigheten ser att lärarassistenter kan bidra med detta. Utbildningarna har fått två omgångar och ges på SeQF-nivå 5.

4.12 Samhällsbyggnad och byggt teknik

Karaktäristiskt för området är att det innehåller många yrkesroller med specifika inriktningar. De största yrkesrollerna är byggproduktionsledare och fastighetstekniker. Antalet platser ökar kraftigt jämfört med förra årets ansökningsomgång. En helt ny yrkesroll som tillkommer är solenergiprojektör – specialisering solceller.

Totalt har myndigheten beviljat 75 av 156 inkomna ansökningar, motsvarande totalt 5 479 nya utbildningsplatser. Myndigheten uppnår därmed målbilden då området bibehåller 15,3 procent av den totala andelen utbildningsplatser inom yrkeshögskolan. Antalet platser ökar kraftigt jämfört med förra årets ansökningsomgång.

Myndigheten har beviljat många ansökningar inom områdena fastighetstekniker, fastighetsingenjör och fastighetsförvaltare. Det är stor brist inom samtliga yrkesroller, främst inom fastighetsförvaltning där branschen uppgett att det saknas 1000 utbildningsplatser de närmste fem åren. En helt ny yrkesroll som tillkommer är solenergiprojektör – specialisering solceller.

De ansökningar som beviljats har kännetecknats av stark efterfrågan och hög examinations- och etableringsgrad. De flesta utbildningar har fått två omgångar, några pågående utbildningar som kännetecknas av bra resultat har fått tre eller flera omgångar. Alla utbildningar som beviljats är på SeQF-nivå 5, trots att en del sökte på SeQF-nivå 6. De flesta utbildningar kommer erbjuda behörighetsgivande förutbildning.

Myndighetens huvudsakliga skäl för att avslå ansökningar inom området har varit svag beskriven efterfrågan och svag arbetslivsanknytning. I en del ansökningar har utbildningsplanen inte ansetts generera de kompetenser som arbetslivet specificerat. Flera utbildningar når inte SeQF-nivå 5. Andra skäl för avslag har varit fall då det deltagande näringslivet inte angivit i avsiktsförklaringarna att de i någon större utsträckning planerar att delta i föreläsningar, studiebesök, LIA mm. Flera av de pågående utbildningarna har fått avslag för att de har problem med att fylla platserna i kombination med låg examinations- och etableringsgrad.

En del yrkesroller har genomgående fått avslag. Det handlar om yrkesroller som leder till besiktningstekniker med energikompetens, husbyggnadsarbete samt hållbar ombyggnad och renovering. Den sistnämnda får avslag för att den inte tydligt påvisar hur den väsentligen bygger på kunskaper, färdigheter och kompetenser som eleverna får på nationella program i gymnasiet. Den yrkesrollen försvinner därmed helt från yrkeshögskolan. Bakgrunden till att övriga utbildningar avslagits är att ansökningarna inte tillräckligt väl har beskrivit efterfrågan samt utmärkts av en svag arbetslivsanknytning. Myndigheten hade gärna sett att ansökningarna mer tydligt påvisat behovet av de specifika yrkesrollerna, och att det framgått att arbetslivet varit beredda att anställa de studerande efter avslutade studier.

Flera av ansökningarna till projektledare inom VVS, VA och Bygg och fastighet har haft krav på särskilda förkunskaper bestående av yrkeserfarenhet. Myndigheten har dock avslagit kraven då det i samtliga fall kombinerats med kurskrav. Det har skapat en kravprofil som i princip ingen kunnat uppfylla och som i vissa fall inte garanterat att den studerande haft någon som helst branschvana. Krav på yrkeserfarenhet har även funnits i ansökningar till byggproduktionsledare inom hus och anläggning. Myndigheten har avslagit även dessa krav då branschorganisationen Sveriges Byggindustrier varit tydliga

med att det generellt sett inte ska behövas yrkeserfarenhet för utbildningar till byggproduktionsledare. Dessa ansökningar har fått villkorat beviljade beslut om att ta bort kraven på yrkeserfarenhet.

De flesta utbildningar som beviljats inom området finns i de tre storstadsområdena. Det förklaras av att över 70 procent av de inkomna ansökningarna kom från storstadsregionerna. Dessutom har byggbranschen framhållit att de vill se en större andel utbildningar till byggproduktionsledare i Stockholm.

4.13 Smala yrkesområden

Exempel på beviljade utbildningar inom detta område är ångmaskinist för Traditionsfartyg 75kW, sadelmakare och tapetserare.

En utbildning kan ingå i yrkeshögskolan om den medverkar till att utveckla eller bevara kvalificerat yrkeskunnande inom ett smalt yrkesområde som är av betydelse för individen och samhället. Myndigheten har bedömt smala yrkena enligt andra parametrar beträffande efterfrågan, men i övrigt uppfylls samma krav som övriga ansökningar.

Totalt har 16 av 33 ansökningar om smala yrken beviljats, motsvarande 514 platser. Det ger en beviljandegrad på 48,5 procent.

En smal utbildning myndigheten beviljar är Ångmaskinist för Traditionsfartyg 75kW. Utbildningen bidrar till att se till att skärgården kan se ut som den gjort sedan mer än ett sekel tillbaka, dvs att vi kan ha ångbåtar i skärgården och inte behöver ha dieselbåtar. Utbildningen försörjer maskinister till bland annat Vaxholmsbåtarna och annan skärgårdstrafik. Myndigheten bedömer därför att det är ett viktigt behov för samhället att bevara denna yrkesroll. Andra utbildningar inom området som beviljas är bland annat sadelmakare och tapetserare.

4.14 Säkerhetstjänster

Myndigheten har prioriterat utbildningar till säkerhetssamordnare och säkerhetskoordinatorer samt arbetsmiljöutbildningar.

Säkerhetstjänster är ett brett område och innehåller vitt skilda yrkesroller som projekt-, grupp- och arbetsledare för tekniska säkerhetssystem och/eller bevakning, säkerhetstekniker, säkerhetssamordnare, brandskyddssamordnare, arbetsmiljöingenjör samt arbetsmiljöcontroller. Säkerhetsbranschens tjänster omfattas av en rad regleringar och lagar och inom vissa yrkesroller finns även restriktioner för ålder.

Fem av tolv inkomna ansökningar har beviljats vilket motsvarar totalt 435 platser. Det innebär andelen utbildningsplatser ökar från 0,4 till 0,7 procent av den totala volymen inom yrkeshögskolan. Samtliga beviljade utbildningar är på SeQF-nivå 5 och alla får två eller tre omgångar.

Myndigheten har prioriterat utbildningar till säkerhetssamordnare och säkerhetskoordinatorer och dessa utbildningar har även beviljats krav på branschspecifik arbetslivserfarenhet. Även arbetsmiljöutbildningar har prioriterats då pågående utbildningar visat på hög examens- och etableringsnivå. Däremot har myndigheten bedömt att utbildningar inom säkerhetsteknik inte tydligt bygger vidare på de kunskaper och kompetenser som fås inom gymnasieskolans el- och energiprogram. Dessa utbildningar har därför inte prioriterats.

Säkerhetsområdet har historiskt sett varit problematiskt inom yrkeshögskolan då det kännetecknats av en svag etablering på arbetsmarknaden. Myndigheten har prioriterat ned området och endast ett fåtal utbildningar har beviljats de senaste åren. Men ledande aktörer som Bevakningsföretagen har uppgett att det idag finns ett tillräckligt rekryteringsunderlag på arbetsmarknaden för att kunna tillgodose kundernas behov.

4.15 Teknik och tillverkning

Teknik och tillverkningsområdet är ett av yrkeshögskolans största område och har varit prioriterat i denna ansökningsomgång. Myndigheten har dock tagit hänsyn till att vissa utbildningar har svårt att fylla sina platser samt till resultaten. Utbildningarna är relativt jämnt spridda över landet. Några nya yrkesroller har också tillkommit, nämligen Soleltekniker, Specialist elmotor drivna fordon och CNC-tekniker lila certifikat.

Teknikområdet innehåller utbildningsinriktningar inom maskin- och verkstadsteknik, energi- och elektroteknik, elektronik, automation, fordons- och farkostteknik, hantverk samt industriell ekonomi och organisation.

Teknik och tillverkning har varit ett prioriterat område i ansökningsomgången. Totalt har myndigheten beviljat 114 av 174 inkomna ansökningar, vilket ger en beviljandegrad på 65,5 procent. Det motsvarar 6 968 nya utbildningsplatser totalt på alla omgångar inom yrkeshögskolan. Området når också målbilden och ökar sina andelar till 16,3 procent i förhållande till andra områden. Det är en ökning från föregående års 15,4 procent och en viss återhämtning jämfört med tidigare år.

Myndigheten har bedömt att finns ett stort behov av utbildningar inom teknik och tillverkningsområdet, speciellt inom yrken som elinstallatörer och elkrafttekniker.

Även inom yrkesroller till processtekniker, elektronikingenjör, teater, scen och eventtekniker finns det behov och myndigheten har beviljat ansökningar inom dessa områden. Ett av de största problemen inom området är dock att finna studerande till utbildningarna. Många pågående utbildningar har svårt att fylla platserna. Det har gjort att myndigheten varit tveksam till att bevilja för många likartade utbildningar inom samma område då risken är att de konkurrerar ut varandra om studerande. Det finns dock undantag, tex har flera CAD-utbildningar beviljats på västkusten.

Mot bakgrund av att flera pågående utbildningar har svaga resultat har myndigheten i relativt hög grad beaktat tidigare resultat vid beslut om statligt stöd. Utbildningar med föregångare och högt söktryck, bra genomströmning och hög examinations- och etableringsgrad har prioriterats. Men nya ansökningar har också beviljats, bland annat tillkommer ett antal nya yrkesroller till yrkeshögskolan som Soleltekniker, Specialist elmotor drivna fordon och CNC-tekniker lila certifikat.

Många ansökningar har beviljats inom utbildningsinriktningarna elektrisk installation och el-mekanik. Anledningen är myndigheten bedömer att det finns ett stort behov av dessa yrkesroller. Få ansökningar beviljades inom denna inriktning förra året. Myndigheten har även beviljat få utbildningar till elinstallatörer, då nya ansökningar generellt sett haft svag arbetslivsanknytning. Myndigheten beklagar detta då det finns en stor efterfrågan på yrkesrollen. Även utbildningar till elingenjör och besiktningsman järnväg och har avslagits på grund av svag arbetslivsanknytning. Myndigheten har också i relativt hög grad avslagit ansökningar till drifttekniker då flera utbildningar ges på distans och uppvisat bristande kvalitet.

De huvudsakliga skälen för avslag har varit att ansökningarna haft svag arbetslivsanknytning. Flera utbildningar med föregångare har också haft svaga resultat och kännetecknats av att de haft svårt att fylla platserna, låg examinationsgrad och få studerande i rätt arbete efter avslutade studier. Andra skäl för avslag har varit att en helt nyetablerad och okänd anordnare vill starta en utbildning inom samma geografiska område där det redan finns en etablerad och fungerande utbildning. Det gäller exempelvis flera ansökningar inom CAD. Ansökningar för el- och avionik för flygtekniker har avslagits då anordnaren krävt grundkompetens som endast kan fås genom yrkeshögskolan. Några ansökningar har också avslagits då myndigheten bedömt att de inte är eftergymnasiala. Det handlar bland annat om utbildningar till cykelentreprenör.

Nya ansökningar har generellt sett beviljats två omgångar. Detsamma gäller utbildningar med föregångare som har sämre resultat. De utbildningar som fått tre omgångar är i

första hand utbildningar som är investerings- och anläggningstunga och kan uppvisa en stor och långsiktig efterfrågan. Det handlar bland annat om energiteknikutbildningar och utbildningar inom CNC och automation. Ett litet antal utbildningar, exempelvis bagare, vindkrafttekniker och drifttekniker har fått fyra eller fem omgångar.

Ett begränsat antal utbildningar har beviljats särskilda förkunskapskrav för yrkeserfarenhet. Det handlar bland annat om svets-specialister och el-installatörer. Bakgrunden är att branschen kräver yrkeserfarenhet för att bevilja certifiering och auktorisation. Kyl- och värmepumpstekniker har, till skillnad mot förra året, beviljats med endast grundläggande behörighet.

Inom teknik- och tillverkningsområdet finns inte koncentrationen av utbildningar till storstadsområden på samma sätt som för många andra områden. Utbildningarna är därför relativt jämt spridda över landet.

4.16 Transporttjänster

Myndigheten har prioriterat utbildningar till speditör/logistiker då vi ser en stor efterfrågan på kvalificerade kompetens inom området när handeln blir mer global och varutransporterna ökar. Vi har även beviljat lokförare, en ångmaskinist för traditionsfartyg samt Skärgårdskaptten.

Området omfattar utbildningar till yrkesroller kopplade till de fyra transportslagen flyg, järnväg, bil samt båt. Exempel på yrkesroller är lok- och tågförare, logistiker, speditör, helikopterpilot samt kommersiell drönaroperatör.

Myndigheten har beviljat 16 av 45 inkomna ansökningarna motsvarande totalt 1 247 platser. Det ger en beviljandegrad på 36 procent. Det innebär att områdets totala utbildningsutbud inom yrkeshögskolan minskar från 3,9 till 3,7 procent.

Myndigheten beviljar främst utbildningar till speditörer/logistiker samt en utbildning till Ångmaskinist för traditionsfartyg. Tre utbildningar till lokförare beviljas samt en utbildning till Skärgårdskaptten. Motiveringen till att i första hand prioritera utbildningar till speditör/logistiker är att myndigheten ser en stor efterfrågan på kvalificerade kompetens inom området, då handeln blir mer global och varutransporterna ökar.

Myndigheten har bedömt att Skärgårdskaptensutbildningen ska inplaceras på SeQF-nivå 6. Anledningen är att den teoretiska och praktiska kunskapen i form av resultat av lärande som en studerande får på utbildningen ligger på en nivå som liknar trafikflygarna och helikopterpiloter som också ligger på SeQF-nivå 6. Bedömningen är att med den avancerade kunskapsnivån som är på kurserna att en studerande kan gå från SeQF-nivå 4 ända till SeQF-nivå 6. Myndigheten vill framhålla att detta är väldigt sällsynt, men en realitet när det gäller utbildningen skärgårdskaptten.

5 Myndighetens utgångspunkter inför ansökningsbedömningen

5.1 En målstyrd bedömningsprocess

Under ansökningsomgången 2017 har myndigheten arbetat mera målstyrt än tidigare avseende prioritering av utbildningsområden. Det har gjorts genom att inför bedömningsarbetet ta fram målbilder för tre olika områden: Teknik och tillverkning, Data/IT, Samhällsbyggnad och byggt teknik. Detta mot bakgrund av framtida efterfrågan, redan beviljat utbildningsutbud inom yrkeshögskolan samt existerande nationella strategier framtagna av regeringen. Ytterligare en målbild var att utbildningar till storstadsregionerna inte skulle öka jämfört med tidigare nivåer. Målbilderna har kommunicerats externt till utbildningsanordnarna på myh.se.

5.1.1 Nationella strategier

De nationella strategierna har tagits fram av regeringen för att stärka Sveriges globala konkurrenskraft. Det handlar om ett femtontal strategier, däribland Digitala agendan, Smart industri – en nyindustrialiseringsstrategi för Sverige, Agenda 2030 för hållbar utveckling, Nationell strategi för hållbar regional tillväxt och attraktionskraft 2015–2020, med flera². För att yrkeshögskolan ska kunna bidra till strategiernas genomförande bör utbildningsutbudet stödja detta. Genomgången av strategierna visade att de utbildningsområden som i störst utsträckning kan sättas i samband med de nationella strategierna är: teknik och tillverkning, samhällsbyggnad och byggt teknik samt data/IT. Därför fokuserades målbilderna på dessa tre områden.

5.1.2 Fördelningen mellan utbildningsområden

En tillbakablick på hur utbildningsområdenas andel av det totala utbudet utbildningsplatser har varierat över åren visar att data/IT minskat som andel av det totala utbudet under tre års tid, och teknik och tillverkning minskade drastiskt som andel efter ansökningsomgången 2016. Samhällsbyggnad och byggt teknik har däremot ökat som andel räknat de tre senaste åren.

Myndighetens bedömning är att teknik och tillverkningsområdet behöver få en mer stabil utveckling om Sverige ska ta tillvara den potential som digitaliseringen innebär och möta de behov av yrkeshögskoleutbildning som uppstår genom bland annat nyindustrialiseringsstrategin. Områdets totala andel utbildningsplatser i förhållande till andra områden inom yrkeshögskolan har minskat från 17,1 till 15,4 procent mellan åren 2015 – 2017. En ytterligare minskning av utbildningsområdet skulle riskera att viktiga yrkesroller går förlorade.

Data/IT-områdets totala andel platser i förhållande till andra områden inom yrkeshögskolan har minskat från 14,4 till 13,2 procent mellan 2015–2017. Myndighetens bedömning är att det är angeläget att data/IT utbildningarna levererar bra resultat och kan stabilisera sina andelar inom yrkeshögskolan för att bidra till den pågående

² Övriga nationella strategier som identifierades och som kan påverka behovet av utbildningar inom yrkeshögskolan är: Europa 2020-strategin, Nationell strategi för svensk besöksnäring, För ett hållbart digitaliserat Sverige - en digitaliseringsstrategi, Nationell strategi för digitaliseringen av skolan och förskolan, Vision e-hälsa 2025, Nationella läkemedelsstrategin 2016-2018, Regeringens handlingsplan: En livsmedelsstrategi för Sverige – fler jobb och hållbar tillväxt i hela landet, En klimat- och luftvårdsstrategi för Sverige, Kraftsamling för framtidens energi, Sveriges exportstrategi, En svensk maritim strategi för människor, jobb och miljö, Nationell geodatastrategi 2016-2020 – utvecklad samverkan för öppna och användbara geodata via tjänster, Underlag till den andra nationella strategin för energieffektiviserande renovering samt Ny nationell infrastrukturplan.

digitaliseringen. Området behöver enligt myndighetens bedömning därför bibehållas på 13,2 procent för att kunna svara mot digitaliseringens utmaningar.

Samhällsbyggnad och byggt teknik prioriterades i förra årets ansökningsomgång då behoven bedömdes som mycket stora. Området utgör idag 15,3 procent av den totala andelen platser inom yrkeshögskolan. Även i år bedömer myndigheten att behoven är stora inom bland annat, VVS, anläggnings- och fastighetsbranscherna. Bedömningen är att byggandet kommer att ligga kvar på en hög nivå och kompetensbristen blir ett allt större hinder för branschen. Det är därför angeläget att området kan behålla sin andel av platserna.

Mot bakgrund av inriktningen på de 15 nationella strategierna, och hur det för närvarande ser ut avseende befintligt utbud inom yrkeshögskolan, i förhållande till förväntad efterfrågan, och med hänsyn tagen till utvecklingen i omvärlden, beslutade myndigheten inför bedömningsarbetet att Teknik och tillverkning skulle ges utrymme för en viss återhämtning i förhållande till de andra utbildningsområdena, andelen Data/IT inte skulle sjunka ytterligare och Samhällsbyggnad och byggt teknik skulle ligga kvar på nuvarande andel.

5.2 Tillväxt i hela landet

Myndigheten har lagt stor vikt vid att bidra till den regionala tillväxten i hela landet. Det innebär att inriktningen i den Nationella strategin för hållbar regional tillväxt och attraktionskraft varit en viktig utgångspunkt i ansökningsbedömningen.

Yrkeshögskoleutbildning finns idag i hälften av landets kommuner, men utbudet är relativt ojämnt fördelat över landet och de flesta utbildningar finns i södra Sverige. De senaste åren har andelen utbildningar i storstadsregionerna ökat. Det har i allt väsentligt varit en rimlig utveckling, då tillväxten och efterfrågan på kompetens är störst i befolkningstäta områden. De tre största storstadslänen har större andel av yrkeshögskoleplatserna jämfört med deras andel av den arbetsföra befolkningen. Under 2016 hade Stockholms län 445 pågående utbildningar, Västra Götaland 395 och Skåne 285. Tillsammans svarade de tre länen för nästan 60 procent av samtliga pågående utbildningar inom yrkeshögskolan.

Tendensen de senaste åren har varit att storstadslänen fortsätter att växa. Västra Götaland och Stockholms län har ökat sina andelar av yrkeshögskoleplatserna markant de sista åren, medan Skåne gått tillbaka något. Denna utveckling har skett på bekostnad av andra delar av landet.

Myndighetens utgångspunkt i 2017 års ansökningsomgång var därför, givet de senaste årens utveckling, att yrkeshögskoleutbildningar till storstadslänen inte borde fortsätta öka jämfört med dagens nivåer. Myndigheten ska vid fördelning av statligt stöd, enligt förordning (2009:130), ta hänsyn till om utbildningen har en lämplig regional eller nationell placering utifrån arbetslivets behov. Det innebär att myndigheten kunnat ta hänsyn till arbetsmarknadens behov på såväl regional som nationell nivå, och därmed se till att utbildningar fördelas på ett lämpligt sätt i landet utifrån arbetsmarknadens behov.

För att komplettera bilden av det kompetensbehov som föreligger runt om i landet har myndigheten samlat in information om behov av yrkeshögskoleutbildningar från de regionalt utvecklingsansvariga i de 21 länen. Länsindelning är emellertid ett relativt trubbigt mått då arbetspendling inom ett län kan se mycket olika ut. Myndigheten har därför också utgått från FA-regioner³, de regioner där människor kan arbeta och bo utan alltför tidsödande resor, för att bedöma det regionala utbudet av yrkeshögskoleutbildningar. Som exempel kan nämnas att Västra Götaland som län är väl försett med yrkeshögskoleplatser, medan det i själva verket är i FA-regionen Göteborg som de flesta platserna finns. Myndigheten vill framhålla att det är styrkan i arbetslivets

³ Läs mer om FA-regioner på tillvaxtverket.se.

behov som är avgörande för om ansökningarna ska beviljas statligt stöd. Men givet de senaste årens utveckling är utgångspunkten i årets ansökningsomgång att yrkeshögskoleutbildningar till storstadsregionerna inte bör öka jämfört med dagens nivåer.

5.3 Ekonomiska förutsättningar

Myndighetens förutsättningar att bevilja ansökningar, antal platser och omgångar i ansökningsomgången styrs av de ekonomiska ramar som riksdagen och regeringen beslutar om. De faktorer som haft störst påverkan är i första hand myndighetens anslagstilldelning, bemyndiganderam och nyttjandegrad.

I årets regleringsbrev anslogs 2 193 miljoner kronor till myndigheten, vilket styr hur många årsplatser myndigheten kan utbetala statligt stöd för i år. Bemyndiganderamen anger hur långt fram i tiden myndigheten kan bevilja och teckna in statligt stöd, samt hur stor summa totalt som får vara beviljat vid varje årsskifte. Myndighetens bemyndiganderam har ökat med 1 800 miljoner mot föregående år och är idag på 6 600 miljoner kronor och gäller fram till år 2025.

Det skapar möjlighet att bevilja utbildningar med fler omgångar. Nyttjandegraden handlar om hur stor del av det beslutade statligt stöd som faktiskt nyttjas och betalas ut. Nyttjandegraden prognostiseras bland annat utifrån historik om hur beslutade platser tidigare använts, men också utifrån läget på arbetsmarknaden. I nuläget nyttjas knappt åtta av tio beslutade platser inom yrkeshögskolan.

Myndigheten ser att nyttjandegraden sjunkit under 2017 och tror på fortsatt minskad nyttjandegrad under 2018. Det har gjort att myndigheten kunnat bevilja fler platser än vad som var planerat från början, vilket då också påverkat möjlig omfattning av längre beslut till att bli färre än vad myndigheten tidigare räknat med.

6 Bedömningskriterier för beslut om statligt stöd

Myndigheten fattar två olika beslut efter det att ansökan bedömts. Först ett beslut om huruvida utbildningen uppfyller kraven för att få ingå i yrkeshögskolan, och sedan ett beslut om och i vilken omfattning statligt stöd ska beviljas.

Besluten utgår från lag (2009:128) om yrkeshögskolan och förordning (2009:130) om yrkeshögskolan. Totalt har myndigheten utgått från 14 större övergripande bedömningskriterier som berör allt från om utbildningen är eftergymnasial till arbetslivets efterfrågan. I årets ansökningsomgång har några bedömningskriterier tillämpats för första gången. Det handlar om att bedöma utbildningsanordnarnas kompetens, hur många omgångar (1–5) som utbildningarna ska få, om statligt stöd ska beviljas under schablon samt att myndigheten i större utsträckning än tidigare har beaktat resultat från tillsyn, kvalitetsgranskning och uppföljning.

Utgångspunkten för myndighetens bedömning har varit de uppgifter som finns beskrivna i ansökan. Särskild hänsyn har tagits till, vilken förordning (2009:130) betonar, i vilken grad en utbildning i kvalitativt och kvantitativt⁴ hänseende svarar mot arbetslivets behov av kvalificerad arbetskraft, medverkar till att utveckla eller bevara ett kvalificerat yrkeskunnande inom ett smalt yrkesområde, finansieras av arbetslivet eller har en utifrån arbetslivets behov lämplig regional eller nationell placering.

Myndigheten vill framhålla att bedömning av enskilda ansökningar är komplex till sitt innehåll. Vid bedömningen har en helhetsbedömning gjorts av varje ansökan där varje bedömningskriterium vägts in, då alla delar av utbildningen påverkar hur utbildningen svarar mot arbetslivets behov. Enskilda ansökningar har sedan ställts i konkurrens mot ansökningar inom samma utbildningsområde, och andra utbildningsområden. De områden – och enskilda ansökningar – som prioriterats för statligt stöd är de utbildningar som i kvalitativt och kvantitativt hänseende bäst har svarat mot arbetslivets behov av kvalificerad arbetskraft, och har en hög grad av finansiering från arbetslivet samt en lämplig regional placering.

Myndigheten vill betona att bedömning av enskilda ansökningar alltså sker genom en samlad bedömning där samtliga bedömningskriterier vägs in.

6.1 Eftergymnasial utbildning

Det första myndigheten gör är att bedöma om ansökan avser en utbildning som kan ingå i yrkeshögskolan. För att en utbildning ska uppfylla kraven för att ingå i yrkeshögskolan krävs, enligt lag och förordning, att utbildningarna väsentligen bygger på kunskaper som fås på nationella program i gymnasieskolan eller motsvarande kunskaper som förvärvats på annat sätt. Att en yrkeshögskoleutbildning bygger på en viss gymnasial utbildning innebär inte att de studerande måste ha läst det gymnasiala programmet, men de studerande ska behärska en uppsättning kunskaper, färdigheter och kompetenser som beskrivs i kursplanen för det angivna gymnasieprogrammet.

Myndigheten har därför bedömt om ansökningarnas utbildningsupplägg bygger på ett visst eller vissa gymnasiala program, att relevanta kurser från programmen bör ingå i de särskilda förkunskaperna som kan krävas för behörighet till en yrkeshögskoleutbildning. Att utbildningen väsentligen ska bygga på de kunskaper som fås på nationella program innebär att vissa yrkeshögskoleutbildningar kan avse kunskapsområden som inte har någon motsvarighet i gymnasieskolan. Myndighetens bedömning i dessa fall är att generella kunskaper, färdigheter och kompetenser som den studerande redan ska behärska från gymnasieskolan måste anges i ansökan.

⁴ Kvalitativt hänseende = utbildningen levererar de kunskaper, färdigheter och kompetenser som krävs för att svara mot arbetslivets behov. Kvantitativt hänseende = att rätt antal och typ av utbildningar beviljas i rätt tid för att svara mot arbetslivets behov.

Utbildningar inom yrkeshögskolan ska leda till kvalificerad arbetskraft. Då kan inte utbildningar som har motsvarande kunskaper, färdigheter och kompetenser från gymnasieskolan ingå i yrkeshögskolan. Myndigheten har därför särskilt beaktat att det i ansökans olika delar tydligt framkommer hur utbildningen bygger vidare på kunskaper från gymnasieskolan, och att skillnaden i utbildningens innehåll mot utbildningar inom gymnasieskolan synliggörs.

6.2 Arbetsmarknadens efterfrågan

För att en utbildning ska få ingå i yrkeshögskolan krävs att den svarar mot ett behov av kvalificerad arbetskraft i arbetslivet. Det är viktigt eftersom en yrkeshögskoleutbildning ska leda till att den studerande får arbete efter examen och att arbetsgivarna får den kompetens de behöver. En tydlig efterfrågan på aktuell yrkesroll har därför varit av stor betydelse när myndigheten fattat beslut om vilka utbildningar som ska beviljas. Vid prioriteringen av ansökningar har myndigheten också tagit hänsyn till de utbildningar som redan finns beviljade inom utbildningsinriktningen.

Myndigheten har noga följt trender och tendenser som kan komma att påverka arbetslivets kompetensbehov och använt både kvantitativ och kvalitativ information för att göra bedömningar. Det underlag myndigheten har haft vid bedömningen av efterfrågan, vid sidan av den information som finns i ansökningarna, samt avsiktsförklaringarna där det framgår uppgifter om bland annat anställningsbehov, består av egna analyser av arbetsmarknadens kompetensbehov samt rapporter och statistik från andra myndigheter, företag och branschorganisationer. Myndigheten har även haft egna branschkontakter och träffar regelbundet representanter från arbetslivet. De faktorer som myndigheten vägt in vid bedömningen av efterfrågan är bland annat FA-regioner (regioner där människor kan arbeta och bo utan alltför tidsödande resor), branschstrukturer samt förväntade pensionsavgångar.

Myndigheten har valt att i första hand prioritera ansökningar som kan visa en långsiktig efterfrågan på yrkesroller och som har ett anställningsbehov som bekräftas av de referenspersoner och källor som anges. En beskrivning som enbart lyfter fram ett önskat behov i en bransch, utan att det samtidigt framgår ett tydligt anställningsbehov, har inte räckt som beskrivning av en tydlig efterfrågan.

Myndigheten har i ansökningarna bedömt vilket underlag som ligger till grund för den beskrivna efterfrågan, om det är sakligt och relevant, och om det är tydligt att efterfrågan avser yrkeshögskoleutbildning. Ofta används Arbetsförmedlingens prognoser som underlag för att beskriva efterfrågan. Det är emellertid inte alltid säkert att det är yrkeshögskoleutbildning som avses i Arbetsförmedlingens prognoser och myndigheten har därför avslagit en del ansökningar med motivering att efterfrågan kan tillgodoses genom andra utbildningsformer.

Vid bedömningen har myndigheten också tagit hänsyn till om det tydligt framgår i ansökan om det finns efterfrågan på en viss kompetens eller yrkesroll, eller om beskrivningen mer handlar om ett generellt kompetensbehov inom en viss bransch. Inom exempelvis samhällsbyggnadsområdet har en del ansökningar ibland beskrivit en mer generell brist på arbetskraft inom branschen. De ansökningar som prioriterats inom området är därför de som tydligast redogjort för efterfrågan på den aktuella utbildningen och den kompetens den ska resultera i. Ansökningar med svepande beskrivningar av ett generellt behov har inte prioriterats.

Myndigheten har också valt att prioritera ansökningar där det ges en tydlig beskrivning av efterfrågan på kompetens från just den specifika utbildningen. Det kan handla om att referenspersoner uppgett att de vill anställa studerande från den sökta utbildningen och att de har behov av att fortsätta att rekrytera från utbildningen. Hänsyn har också tagits till vem det är som uttalat sig i ansökan om efterfrågan. Ibland används exempelvis näringslivschefer inom kommuner som uppgiftslämnare. Det behöver inte vara fel, men

myndigheten har lagt ett större värde vid om det varit personer i ansvarig ställning från det anställande arbetslivet som uttalat sig om ett konkret anställningsbehov.

Vid bedömning av efterfrågan på yrkesroller som främst syftar till eget företagande har myndigheten valt att prioritera ansökningar där det framgår att det finns tydliga möjligheter till etablering och ett konkret behov på aktuella tjänster och produkter de närmaste åren. Andra faktorer myndigheten tagit hänsyn till har varit tillväxten i de branscher där yrket ingår eller att teknikutvecklingen ställer nya krav på kompetens eller påverkar efterfrågan på företagstjänster.

Ansökningarna måste innehålla beskrivningar som visar på vilket sätt utbildningen är efterfrågad av arbetsmarknaden både på nationell och regional nivå. Myndighetens bedömning är att en bunden utbildning behöver beskrivas ingående utifrån båda perspektiven. Även en distansutbildning behöver beskriva både den nationella och regionala efterfrågan, men tyngden bör läggas på den nationella efterfrågan om utbildningen har ett nationellt upptagningsområde.

6.3 Smala yrkesområden

En utbildning kan ingå i yrkeshögskolan om den medverkar till att utveckla eller bevara kvalificerat yrkeskunnande inom ett smalt yrkesområde som är av betydelse för individen och samhället. I dessa fall finns det inget tydligt behov av utbildningen på arbetsmarknaden. Däremot kan det från samhällets sida finnas intresse av att antingen bevara eller utveckla ett specifikt kvalificerat yrkeskunnande. Det kan vara fråga om utbildningar inom traditionella yrkesområden, exempelvis olika hantverk, eller inom nya innovativa yrkesområden eller nischer som bildas genom nya kombinationer av yrkeskunnande.

Vid myndighetens bedömning av ansökningar inom smala yrkesområden har det varit viktigt att ansökningarna motiveras utifrån det aktuella yrkeskunnandets betydelse för både individen och samhället. Det måste framgå av ansökan att den avsedda yrkeskompetensen är av betydelse för samhället, genom exempelvis statliga utredningar och insatser som identifierar behov av det kvalificerade yrkeskunnandet inom ett smalt yrkesområde. Det kan även finnas angränsande näringar som i högre eller lägre grad är beroende av det kvalificerade yrkeskunnandet inom de smala yrkesområdena. Vid yrkeskunnandets betydelse för individen har myndigheten i första hand avsett de studerandes möjligheter till försörjning inom ett smalt yrkesområde efter sin utbildning. Här har det varit viktigt att ansökningarna beskriver hur utbildningen kan leda till förvärvsarbete för de studerande, eller till en ny nivå inom deras yrke.

Vid bedömning av ansökningar inom de smala yrkesområdena har det också varit viktigt hur utbildningarnas övergripande mål och innehåll speglar yrkeskunnandet på den avsedda nivån inom området, och att läranderesultaten är relevanta för de samhällsintressen som redovisas.

I några fall har myndigheten gjort bedömningen att en utbildning inte tillhör kategorin smalt yrkesområde, trots att anordnaren angivet det i ansökan. Utbildningen har då bedömts tillsammans med övriga ansökningar.

6.4 Arbetslivsanknytning

Utbildningar inom yrkeshögskolan ska präglas av såväl stark arbetslivsanknytning som teoretisk förankring, samt utvecklas och bedrivs i samverkan mellan arbetsliv och utbildningsanordnare. Bakgrunden till betoningen på arbetslivsanknytning är att en stor del av idén med yrkeshögskolan handlar om att studerande ska få praktisk erfarenhet under utbildningen, och därmed lättare kunna få arbete efter examen.

Att ansökningarna kan påvisa arbetslivets medverkan i utbildningen har därför varit av stor betydelse när myndigheten beslutat om vilka utbildningar som ska beviljas. Det underlag myndigheten haft för bedömningen är de uppgifter som angivits i ansökan samt avsiktsförklaringarna där arbetslivets referenspersoner fått bekräfta eller dementera de uppgifter anordnarna lämnat om hur och varför de avser medverka i utbildningens genomförande.

Myndighetens bedömning av ansökningarnas arbetslivsanknytning har främst handlat om att bedöma hur många personer arbetslivet uppger att de kommer anställa från utbildningen samt hur många studerande de kommer erbjuda LIA-platser. Myndigheten har också bedömt på vilket sätt och i vilken omfattning arbetslivet varit delaktigt i framtagandet och genomförandet av utbildningen. Myndigheten har därför valt att prioritera utbildningar där det framgår att arbetslivet avser att anställa från utbildningen och deltagit i utbildningen, exempelvis genom att tillsammans med anordnaren medverka till att ta fram utbildningsplan och kursupplägg.

Myndigheten har även lagt vikt vid ledningsgruppens sammansättning, där det varit viktigt att majoriteten av representanterna kommer från arbetslivet. En annan viktig faktor har varit om en utbildning kan tillhandahålla tillräckligt med LIA-platser. Myndigheten har prioriterat utbildningar där det tydligt framgår hur anordnaren och LIA-företagen samarbetar för att kunna erbjuda de studerande LIA på en relevant arbetsplats.

Särskild hänsyn har också tagits till i vilken grad en utbildning finansieras av arbetslivet. Myndigheten har sett positivt på en hög medfinansiering och det har varit en viktig faktor vid bedömningen när olika utbildningar ställts mot varandra. Den vanligaste formen av finansiering är indirekt finansiering där arbetslivet själv tar den kostnad som uppstår som en följd av resursinsatsen. Det handlar om gästföreläsningar, studiebesök eller att arbetslivet ställer upp som LIA-företag så att den studerande kan genomföra den arbetsplatsförlagda delen av sin undervisning.

Myndigheten har också vid bedömning av arbetslivsanknytningen tagit hänsyn till i vilken utsträckning arbetslivet bidrar till kvalitetssäkring av utbildningen, för att de studerande efter avslutade studier har de kunskaper, färdigheter och kompetenser som krävs i yrket.

6.5 Utbildningens upplägg och innehåll

Utbildningsanordnarna ska i ansökan redogöra för hur de planerar att lägga upp och strukturera utbildningen. Det är viktigt att utbildningens pedagogiska upplägg följer en tydlig röd tråd så att utbildningens innehåll leder till de kunskaper, färdigheter och kompetenser som efterfrågas av arbetslivet.

Myndigheten har bedömt i vilken utsträckning det framgår att arbetslivet är delaktiga i de skolförlagda och de arbetsplatsförlagda delarna av utbildningen. Hänsyn har även tagits till om det framgår att de studerande under den lärar- eller handledarledda verksamheten har direkt tillgång till lärare och handledare, och vilka undervisningsmetoder, utrustning och lärvverktyg anordnaren använt sig av. Det är angeläget för att samtliga studerande ska ges förutsättningar att nå utbildningens mål.

Myndigheten har även bedömt vilka former för kunskapskontroll som används på utbildningen och att alla kurser, inklusive LIA, kan betygsättas med alla betygsnivåer. Hänsyn har även tagits till om det finns rutiner för om studerande som inte klarat en kurs erbjuds ytterligare chanser att redovisa sina kunskaper. Stor vikt har lagts vid hur anordnaren förbereder de studerande inför LIA. Anordnaren ska säkerställa att det finns LIA-platser till att alla studerande och myndigheten har bedömt hur de studerande söker eller blir tilldelade LIA-platser som matchar kursbeskrivningen. Myndigheten har också lagt stort värde vid hur anordnaren kvalitetssäkrar LIA-platsen och LIA-handledaren. Hänsyn har också tagits till om utbildningen är upplagd och organiserad så att den är anpassad och tillgänglig för individer med olika bakgrund och som befinner sig i olika livssituationer.

Ytterligare en faktor myndigheten beaktat är i vilken utsträckning utbildningen stimulerat och utvecklat de studerandes entreprenöriella kompetenser som förmåga att tänka nytt, ta initiativ och ta ansvar och samarbeta.

6.6 Ekonomisk bedömning/schablonplacering

Myndigheten beslutar om statsbidrag eller särskilda medel till anordnare av yrkeshögskoleutbildning i form av ett schablonbelopp. Finansieringsmodellen bygger på en fördelning baserat på årsplatser per studerande i utbildningen. Grundbidraget för en yrkeshögskoleutbildning är 54 000 kronor (motsvarande schablon A) vilket myndigheten i de flesta fall anser bör räcka för att kunna bedriva en utbildning med god kvalitet.

Det kan emellertid finnas faktorer som ökar kostnaden så mycket att grundschablonen inte räcker till. Möjlighet finns därför för anordnare att beviljas tillägg beroende på vilka kostnadsdrivande faktorer utbildningen kännetecknas av. Det kan exempelvis handla om investeringstunga utbildningar med höga avskrivnings- eller leasingkostnader, höga materialkostnader eller krav på särskilt anpassade och utrustade lokaler som tillgång till stall, verkstäder, kök och laboratorium.

Myndigheten har bedömt om schablonbeloppet överensstämmer med utbildningens nettokostnad och upplägg, då en utbildning inte kan bli beviljad ett högre schablonbelopp än vad kostnadsbudgeten visar. Nytt för i år är möjlighet att söka "under schablon" om utbildningens kostnadsbudget är lägre än grundschablonen. Sedan tidigare finns möjlighet att söka ersättning "över schablon" om grundbidraget plus tillägg av någon anledning inte skulle räcka.

Myndigheten kan besluta om att sänka schablonen, efter dialog med anordnaren. Motiveringarna till sänkningen kan handla om att det i ansökan inte tillräckligt tydligt framgår att utbildningens nettokostnad och upplägg motsvarar nivån på den sökta schablonen. Det kan också handla om att det anges tillägg som myndigheten inte ser motiverat utifrån utbildningens upplägg.

Myndigheten har vid beräkning av statsbidrag eller särskilda medel särskilt beaktat de faktiska kostnaderna för utbildningen, och hur det samlade ekonomiska ansvaret för en utbildning delas mellan staten, arbetslivet och andra finansiärer. Särskild hänsyn har tagits till i vilken grad en utbildning finansieras av arbetslivet, det vill säga graden av medfinansiering. Medfinansieringen har varit en viktig del i myndighetens bedömning om hur stort statligt stöd som beviljas för en sökt utbildning. Myndigheten har tagit hänsyn till de faktiska kostnaderna enligt lämnad budget och arbetslivets finansiering. Exempelvis har hänsyn tagits till de resurser som LIA-företagen ställer till förfogande för utbildningens genomförande som handledarlöner, bortfall av produktion, resor, lärare eller om en hyresvärd upplåter en lokal till utbildningen utan kostnad eller till ett reducerat pris.

6.7 Distansutbildning

Idag bedrivs ungefär 20 procent av yrkeshögskoleutbildningarna på distans. Myndighetens definition av distansutbildning är att huvuddelen av utbildningen inte genomförs på utbildningsorten och de studerande ska kunna genomföra merparten av utbildningen på annan plats än i utbildningsanordnarens lokaler eller på annan ort.

Utbildningar med distansupplägg har ökat de senaste åren. Det är inte ett resultat av uttalade prioriteringar från myndighetens sida, men myndigheten ser positivt på distansstudier då de ligger i fas med riksdagens och regeringens uttalade vilja att utbildningar inom yrkeshögskolan ska bedrivas under flexibla former. Distansstudier innebär att yrkeshögskolan är ett alternativ även för dem som senare i livet vill studera på eftergymnasial nivå i syfte att fördjupa sin kompetens inom ett yrke eller skaffa sig kompetens inom ett nytt yrke. Dessa personer har ofta ett större behov av att studera på ett flexibelt sätt, exempelvis på distans eller deltid.

Vid myndighetens bedömning av ansökningar med distansstudier har det varit viktigt att anordnaren tydligt motiverar varför distans har valts före bunden utbildningsform. Myndigheten har bedömt vilka fördelar det finns med distansupplägg och hur anordnaren säkerställer att de studerande når de kunskaper, färdigheter och kompetenser som krävs för yrkesrollen.

Det har även varit viktigt vid bedömningen att ansökan tydliggör om utbildningen avser distansutbildning med nationellt fokus eller är inriktad på en specifik region. Har distansupplägget ett nationellt upptagningsområde är det viktigt att den nationella efterfrågebeskrivningen tydligt påvisar ett behov i alla delar av landet. Det är också angeläget att ansökan visar att utbildningen har en stark arbetslivsanknytning och kan erbjuda LIA-platser till de studerande över hela landet. För distansutbildningar med regionalt fokus är det viktigt att det framgår att det finns ett tydligt regionalt behov på yrkesrollen, och att det regionala arbetslivet kan tillhandahålla LIA-platser.

Vidare har myndigheten bedömt om det finns en tydlig pedagogisk beskrivning över distansupplägget med exempelvis studier vid lärcentra, antal fysiska och obligatoriska träffar och hur många aktiva timmar som är lärarledd undervisning i utbildningen per studerande under en genomsnittlig vecka. Det ska klart framgå på vilken ort flertalet av de fysiska mötena äger rum och att det pedagogiska upplägget stödjer tät kontakt och återkoppling mellan studerande och utbildningsanordnare. En viktig faktor vid bedömningen har varit att det i ansökan framgår att de studerande har möjlighet att tillgodogöra sig undervisningen trots att de är åtskilda från läraren. Myndigheten har även tagit hänsyn till om det i ansökan framgår hur de studerande på en distansutbildning, i samma utsträckning som studerande på en bunden utbildning, ges insyn och tillfälle att påverka utbildningens upplägg och genomförande.

6.8 Examen och SeQF-nivå

Utbildningar som bedrivs inom yrkeshögskolan ska svara upp mot de krav som ställs för att kunna examineras⁵ och därmed inplaceras på nivå 5 eller 6 i Sveriges referensram för kvalifikationer (SeQF).

Syftet med SeQF är att främja livslångt lärande och förbättra anställningsbarhet, rörlighet och social integration för arbetstagare och studerande inom EU. SeQF består av åtta nivåer som beskrivs utifrån deskriptioner i form av kunskaper, färdigheter och kompetenser. För yrkeshögskoleexamen anges SeQF-nivå 5 och för kvalificerad yrkeshögskoleexamen SeQF-nivå 6.

Myndighetens bedömning av examen och SeQF-nivå har skett i tre steg. Först har en uppskattning gjorts om de kunskaper, färdigheter och kompetenser som är utbildningens mål överensstämmer och relaterar till kraven för den examen som valts i ansökan. I nästa steg har hänsyn tagits till om kraven för vald examen överensstämmer med arbetslivets förväntningar och behov. Det har inneburit bedömningar av kompetenser som är kvalitetskritiska och relevanta för den yrkesroll eller det yrkeskunnande som utbildningen leder till. Med kvalitetskritiskt avses de kunskaper, färdigheter och kompetenser som är avgörande i yrkesutövningen för yrkesrollen/yrkeskunnandet. Slutligen har en bedömning gjorts om kraven för vald examen uppnås med kurserna för utbildningen. För att säkerställa att examensmålen för en utbildning uppnås har en avstämning gjorts för att se att kurserna för utbildningen bidrar till att uppfylla målen. För det här ändamålet har utbildningsanordnare haft möjlighet att använda sig av en matris för att illustrera detta och som bifogats ansökan.

Matrisen har myndigheten haft som stöd för bedömningen. I matrisen har det framgått hur de enskilda kurserna, och i vilken utsträckning kurserna (helt eller delvis), bidrar till att

⁵ 13-14 §§ förordning (2009:130) om yrkeshögskolan

uppfylla ett eller flera av utbildningens övergripande mål. Eftersom kursplaner upprättas först efter att ansökan är beviljad och en ledningsgrupp tillträtt, har myndigheten endast bedömt i vilken omfattning kurserna i ansökan bidrar till att uppfylla målen, inte med vilket djup. Resultat av lärande på kursnivå ska även kunna gå att examineras.

Ett exempel på en viktig faktor vid myndighetens bedömning har varit att ansökningar som ska leda till en yrkeshögskoleexamen, har det varit viktigt att konkretisera vad specialiserade kunskaper, färdigheter och kompetenser innebär till just den specifika yrkesroll som ansökan avsett. Detsamma gäller ansökningar som ska leda till kvalificerad yrkeshögskoleexamen, där en konkretisering av vad avancerade kunskaper, färdigheter och kompetenser innebär till den specifika yrkesroll som ansökan avsett varit viktigt. Vad som anses vara specialiserade respektive avancerade kunskaper, färdigheter och kompetenser måste framgå i ansökan. Sammanfattningsvis har en helhetsbedömning gjorts av de kunskaper, färdigheter och kompetenser som mottagande arbetsliv har ansett vara viktiga för den tänkta yrkesrollen och hur de motsvarar kraven för en yrkeshögskoleexamen, SeQF 5 eller för en kvalificerad yrkeshögskoleexamen, SeQF 6.

I de fall ansökan avser SeQF-nivå 6 och myndigheten bedömt SeQF-nivå 5 har kontakt tagits med anordnaren som fått möjlighet att komplettera för att bättre motivera den högre SeQF-nivån. Myndigheten har sedan tagit ställning till kompletteringen vid beslut. I vissa fall har myndigheten avslagit SeQF-nivå 6 utan att be om kompletteringar. Det behöver inte bero på att anordnarens motivering varit svag, utan på att myndigheten bedömt utbildningarnas resultat av lärande och kvalifikationer till SeQF-nivå 5. Dessa utbildningar har istället fått ett villkorat beviljandebeslut på SeQF-nivå 5. Det innebär att myndigheten beviljar ansökan under förutsättning att anordnaren accepterar utbildningens tilldelade SeQF-nivå.

Alla ansökningar har inte avsett utbildningar som leder till examen. Det är inget krav och utbildningarna kan därför vara kortare än 200 yrkeshögskolepoäng, dock inte kortare än 100 poäng. Dessa utbildningar har inte inplacerats i SeQF.

6.9 Särskilda skäl för förkunskaper

En ansökan får ställa krav på särskilda förkunskapskrav bestående av yrkeserfarenhet och andra kunskaper än sådana som fås från en eller flera kurser i gymnasieskolans nationella program eller motsvarande. Yrkeserfarenheten eller de andra kunskaperna ska då vara av betydelse för utbildningens speciella inriktning eller det yrkesområde som utbildningen förbereder för. Det ska därutöver föreligga särskilda skäl för att använda förkunskaperna.

Ungefär 200 ansökningar med krav på yrkeserfarenhet har inkommit under ansökningsomgången. Flest ansökningar finns inom hälso- och sjukvårdsområdet. Utbildningar som har bedömts kunna ha särskilda skäl för krav på yrkeserfarenhet kan delas in i kategorierna formella skäl, säkerhetsskäl, ledarskap, samordning och specialistutbildning. Utbildningar inom respektive kategori har ofta även innehållit element från en eller flera av de andra kategorierna.

De ansökningar myndigheten beviljat särskilda skäl har på ett konkret sätt kunnat visa det nödvändiga sambandet mellan förkunskapskraven och utbildningarnas mål. Ansökningarna har tydligt beskrivet att erfarenheten är nödvändig för yrkesrollen, vilket är ett grundkrav för att få använda särskilda förkunskaper. Ett exempel där särskilda skäl beviljats är specialistundersköterska. Arbetet kräver unik kompetens och erfarenhet från det specifika verksamhetsområdet och yrkeserfarenhet är en förutsättning för att kunna arbeta på en specialistnivå. Ytterligare exempel på en yrkesroll där särskilda skäl beviljats är elinstallatör där Elsäkerhetsverkets reglering ställer krav på yrkeserfarenhet för att bli auktoriserad elinstallatör. Det som varit angeläget vid bedömning av dessa yrkesroller har varit att anordnarna fört fram väsentliga fakta i sina beskrivningar. Det är således inte hur ansökan är formulerad (t.ex. med mycket textmassa), utan vad man har fört fram, som har påverkat bedömningen.

I de ansökningar som avslagits har myndigheten bedömt att motiveringarna av särskilda skäl har varit bristfälliga eller att den efterfrågande yrkeserfarenheten varit väldigt generell och inte specifikt fokuserat på den sökta yrkesrollen. Myndigheten har också avslagit ansökningar som fokuserat på anställningsbarhet då det inte är ett särskilt skäl för att kräva yrkeserfarenhet som förkunskapskrav.

Myndigheten vill betona att möjlighet finns att beviljas särskilda skäl för yrkeserfarenhet. Dessvärre har myndigheten sett en tendens till att vissa ansökningar saknar krav på särskilda förkunskaper, trots att yrkesrollen kräver yrkeserfarenhet på grund av krav på säkerhet, auktorisation, certifiering eller utbildar till en ledande roll. Dessa ansökningar har då avslagits då myndigheten bedömt att de studerande inte kan nå utbildningens mål eller arbeta med den yrkesroll som utbildningen leder till.

6.10 Kvalitetsarbete

Kvalitetssäkring av yrkeshögskoleutbildningar är grundläggande för att säkerställa att utbildningarna motsvarar arbetslivets krav och att de studerande får de kunskaper, färdigheter och kompetenser som krävs i yrket.

Myndigheten har bedömt om ansökningarnas beskrivna kvalitetsarbete är anpassat till utbildningen och dess förutsättningar. Det måste framgå att det finns en tydlig ansvarsfördelning, ett systematiskt genomförande, strukturerad dokumentation och en god kommunikation med alla berörda. Dokumentationen är viktig då den ska visa hur kvalitetsarbetet fungerar och bidra till utveckling av utbildningen. Dokumentationen skapar också jämförbarhet och säkerställer stegvis kvalitetsutveckling. Myndigheten har också tagit ställning till om kvalitetsarbetet är utformat för att åtgärda brister och leder till ständig förbättring för hur utbildningen planeras och utvecklas.

En annan viktig faktor vid myndighetens bedömning har varit hur väl utbildningsplanen beskriver vilken ansvarsfördelning anordnaren har i kvalitetsarbetet, samt hur kvalitetsarbetet systematiskt bedrivs. I ansökan måste det framgå hur arbetet dokumenteras och hur alla berörda hålls informerade och ges möjlighet att lämna synpunkter i arbetet. Det ska också framgå hur berördas synpunkter tas tillvara i syfte att utveckla utbildningen. Myndigheten har även beaktat hur väl utbildningsplanen beskriver alla steg i kvalitetsarbetet, som planering, genomförande, utvärdering och förbättring och omfattar utbildningens alla delar, processer och ledning.

6.11 Resultat från tillsyn, kvalitetsgranskning och uppföljning

I mars 2017 infördes en ny bestämmelse i förordning (2009:130) om yrkeshögskolan som innebär att myndigheten vid fördelning av statsbidrag och särskilda medel även ska beakta resultat från tillsyn, kvalitetsgranskning och uppföljning vid fördelning av statsbidrag.

Bakgrunden till den nya bestämmelsen är att yrkeshögskolan ska hålla hög kvalitet och ha en hög arbetsmarknadsrelevans, därför måste särskild hänsyn tas till hur utbildningarna fungerar och att de leder till arbete inom de områden de avser. För myndigheten har det inneburit att det inte bara är arbetslivets framtida behov av kompetens som har betydelse vid fördelning av statligt stöd, utan även vilken effekt en yrkeshögskoleutbildning har haft och hur den har genomförts.

Vid ansökningsbedömningen har myndigheten därför beaktat pågående utbildningars⁶ tidigare resultat som nyttjandegrad, genomströmning, examinationsgrad, andel studerande i rätt arbete efter avslutade studier och eventuella inställda omgångar. Det ska emellertid påpekas att beaktande av tidigare resultat är en komplex fråga och det är inte helt okomplicerat att använda kvantitativa data från uppföljningar och granskningar i

⁶ Myndighetens definition av föregångare är att utbildningen tidigare har bedrivits som yrkeshögskoleutbildning av samma ansvariga utbildningsanordnare, på samma ort med samma omfattning (i stort sett) och att utbildningens övergripande mål är likvärdiga, oavsett om den är pågående eller avslutad.

kvalitativa bedömningar av ansökningar. Bedömning av tidigare resultat har därför ställts mot framåtsyftande behovsprövningar och myndigheten vill framhålla att det är ansökan, som är framåtsyftade och visar den faktiska efterfrågan som arbetslivet uppvisar, tillsammans med arbetslivets medverkan i den specifika utbildningen, som i första hand är det som tagits hänsyn till.

De ansökningar där beaktande av tidigare resultat påverkat beslut om beviljade av statligt stöd har handlat om utbildningar som kännetecknats av hög genomströmning och en hög andel studerade i rätt arbete efter avslutade studier. Utbildningarna har heller inte fått några anmärkningar från tillsyn och kvalitetsgranskning. Det motsatta gäller för de fall då beaktande av tidigare resultat påverkat avslag av statligt stöd. Utbildningarna kännetecknas av att de år efter år haft svårt att fylla platserna, stora avhopp och en låg andel studerande i rätt arbete efter examen. Även resultat från tillsyn och kvalitetsgranskning har legat till grund för avslag, men det har rört sig om ett begränsat antal ansökningar där det främst handlat om utbildningar med flagranta fall av allvarliga och upprepade problem och brister som inte åtgärdats.

Myndigheten har sett positivt på att det i samband med en förnyad ansökan om statligt stöd vägts in vad utbildningarna presterat tidigare. Analyser från exempelvis områdena Data/IT och Teknik och tillverkning⁷ visar att genomförandet av en utbildning har mycket stor betydelse för det slutgiltiga resultatet. Studier över andelen examinerade som får arbete, och arbete som överensstämmer med utbildningen, kan vara mycket begränsad även om arbetslivets behov av kompetensen är stort – om kvaliteten i genomförandet brister.

Myndigheten vill poängtera att vid beaktande av tidigare resultat från tillsyn, kvalitetsgranskning och uppföljning, har det vid bedömningen varit viktigt att nya utbildningar inte prioriterats bort enbart på grund av att de är nya. Kriterierna vid ansökningsprocessen är utformade så att de inte höjer inträdeshindren och begränsar konkurrensen mellan utbildningsanordnarna. På några års sikt kan emellertid en konsekvens bli att utbildningar som tidigare bedrivits med framgång i samma bransch och av samma utbildningsanordnare, kan få lättare att ingå i yrkeshögskolan än helt nya utbildningar med samma eller liknande utbildningsinnehåll. Det är en naturlig utveckling av att yrkeshögskolan ska ha kvalitativt välfungerande utbildningar.

6.12 Antal omgångar

I årets ansökningsomgång har det för första gången varit möjligt för anordnare att ansöka om upp till fem utbildningsomgångar, mot tidigare två. Förändringen har gjorts mot bakgrund av att fler omgångar ger större stabilitet och gör det lättare att bedriva utbildningar med god kvalitet, behålla kompetent personal och möjlighet att satsa mer på investeringstunga utbildningar.

Myndighetens utgångspunkt i bedömningen har generellt sett varit att nya utbildningar främst har beviljats två omgångar (i enstaka fall endast en omgång) och pågående utbildningar i vissa fall tre eller flera omgångar. För de pågående utbildningar som beviljats tre, och framförallt fyra eller fem omgångar, har det krävts att ansökan utförligt beskriver ett långsiktigt behov av yrkesrollen, som också bekräftas av det anställande arbetslivet. Hänsyn har också tagits till utbildningsutbudet inom utbildningsinriktningen i övrigt.

Bakgrunden till att nya utbildningar i första hand beviljats två omgångar är att myndigheten tillämpat en försiktighetsprincip. En del ansökningar har avsett utbildningar där både utbildningen och anordnaren varit ny för myndigheten. Innan fler omgångar beviljas vill myndigheten veta att utbildningen fungerar. De utbildningar som däremot beviljats tre eller flera omgångar är generellt sett de som redan finns i systemet.

⁷ Se rapporterna "En analys av utbildningsområdet Data/IT" och "En analys av utbildningsområdet Teknik och tillverkning", båda med dnr MYH 2016/1430.

Anordnaren är en etablerad aktör och ansökan avser en för myndigheten känd yrkesroll. I dessa utbildningar har arbetslivets behov och medverkan bedöms som omfattande, samtidigt som examensgraden är god, antalet sökta platser harmonierar med antagnings- och avhoppstatistik och som i samband med granskning bedömts ha god kvalitet.

Kännetecknande för de ansökningar som beviljats fyra eller fem omgångar är att det finns en tydlig beskrivning av efterfrågan som sträcker sig sju, åtta år framåt i tiden. Det handlar om pågående utbildningar som visar goda resultat och har en lämplig regional placering, tex i en storstadsregion där efterfrågan är mer stabil. Det har i vissa fall handlat om nyckelkompetenser som endast utbildas på ett eller ett par ställen i Sverige. De ansökningar som beviljats tre omgångar har alla en efterfrågan som sträcker sig över den aktuella tidsperioden och detta stöds av arbetslivet och myndighetens egna analyser. För de ansökningar som beviljats två omgångar är utvecklingstakten stor, det gäller exempelvis Data/IT-området som genomgående fått två omgångar eftersom utbildningsutbudet behöver vara mer flexibelt för att följa den tekniska utvecklingen. Ansökningar som beviljats enbart en omgång rör endast ett fåtal utbildningar. Det har då handlat om utbildningar som har relativt svaga resultat men myndigheten har ändå bedömt att det är angeläget att behålla utbildningen, då den haft en nyckelkompetens som inte utbildas någon annanstans.

6.13 Utbildningsanordnarnas kompetens

Nytt för i år är även att myndigheten tagit hänsyn till anordnarnas kompetens. Det innebär att en bedömning gjorts om utbildningsanordnaren och de personer som anlitas för undervisning och handledning, har den kompetens och de förutsättningar som krävs för att anordna utbildning inom de yrkesområde som utbildningen förbereder för. Syftet med anordnarkompetensen är att säkerställa kvaliteten i yrkeshögskoleutbildningarna.

I samband med att ansökningsomgången stängde tillsatte myndigheten en myndighetsövergripande arbetsgrupp med uppgift att bedöma anordnarkompetens. Gruppen leddes av myndighets rättschef och huvuduppgiften var att utforma generella riktlinjer för hur anordnarkompetens ska bedömas. Gruppen arbetade intensivt under en kort period och lade grunden till en bedömningsprocess i två delar. Den ser ut på följande sätt: först har myndigheten gjort en bedömning av anordnarnas generella kompetens att bedriva utbildning. Det har sen följts av en bedömning av anordnarnas specifika kompetens att bedriva utbildning inom den sökta yrkesrollen.

Den generella kompetensen har bedömts utifrån om redogörelsen i ansökan visar att utbildningsanordnaren känner till och har förmåga att följa regelverket för yrkeshögskolan. Myndigheten har också tittat på om beskrivningen i utbildningsplanen visar att utbildningsanordnaren har förmåga att utforma ett utbildningsupplägg som möjliggör ett effektivt lärande och om utbildningens upplägg verkar rimligt i ett praktiskt hänseende. Vidare har bedömning gjorts om de kompetenskrav utbildningsanordnaren ställer upp för undervisande personal och handledare är rimliga och tillräckliga. Hänsyn har även tagits till den administrativa förmågan med utgångspunkt från rekvisitionshantering, kreditupplysning och rapportering av studiedokumentation. Ytterligare en bedömningsgrund har varit om ansökan gör det troligt att utbildningsanordnaren kommer ha tillgång till lämpliga lokaler och utrustning när utbildningen startar och under hela genomförandet.

Vid bedömning av anordnarnas specifika kompetens har myndigheten bedömt om ansökan visar att anordnaren har kunskaper om yrkesområdet, branschkunskaper och förmåga att analysera kompetensbehovet. Myndigheten har också tittat på om anordnarna har förmåga att knyta kontakter med företrädare för relevanta företag och organisationer för att säkerställa att det finns tillräckligt med LIA-platser och för medverkande i ledningsgrupp. Vidare har hänsyn tagits till anordnarnas förmåga att rekrytera undervisande personal och handledare med rätt kompetens. Myndigheten har också bedömt om utbildningsanordnaren haft förmåga att bedriva effektiv utbildning inom

yrikesområdet, utifrån exempelvis examensgrad och andel studerande som efter avslutade studier har rätt arbete.

Vid bedömning av anordnarens kompetens har myndigheten även tittat på om anordnaren säkerställer att det finns vägledning om studiealternativ, antagning och tillträde samt yrkesvägledning. Myndigheten också bedömt om yrkeshögskoleutbildningarna utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar och främjar jämställdhet mellan könen och aktivt motverkar alla former av kränkande behandling. Utbildningarna ska även bidra till att bryta traditioner i fråga om könsbundna utbildnings- och yrkesval, och myndigheten har därför bedömt hur anordnarna arbetar för att könsfördelningen på utbildningen ska bli så jämn som möjligt. Enligt diskrimineringslagen ska åtgärder även vidtas för att öka tillgängligheten för personer med funktionsnedsättning, Myndigheten har därför tagit hänsyn till om lokalerna är tillgängliga samt ger information via webbplatser knutna till utbildningen.

6.14 Behörighetsgivande förutbildning

I årets ansökningsomgång har det även varit möjligt för anordnare att informera myndigheten om de ämnar bedriva behörighetsgivande förutbildningar. Det kan ske i anslutning till en ordinarie utbildning inom yrkeshögskolan, om det finns eller kan antas finnas brist på behöriga sökande till den ordinarie utbildningen.

Den behörighetsgivande förutbildningen syftar till att ge obehöriga sökande kunskaper som motsvarar de krav på behörighet som är uppställda för den ordinarie yrkeshögskoleutbildningen. I ansökan har anordnare kunnat ange om de planerar att erbjuda behörighetsgivande förutbildning om utbildningen har för få behöriga sökande.

Vid myndighetens bedömning har frågan om anordnare erbjudit behörighetsgivande förutbildning eller inte, haft relativt begränsad inverkan. Men i vissa ansökningar, där utbildningarna har relativt lågt söktryck, exempelvis inom området teknik och tillverkning, har myndigheten tagit hänsyn till om förutbildning erbjudits vid beslut om statligt stöd.

7 Reflektioner och slutsatser

Myndigheten konstaterar att intresset för att ansöka om att bedriva yrkeshögskoleutbildning är fortsatt högt. Merparten av de inkomna ansökningarna håller god kvalitet. Trots att rekordmånga ansökningar beviljats har konkurrensen om statligt stöd varit hård och många välmotiverade ansökningar har inte kunnat beviljas.

I årets ansökningsomgång togs en målbild fram för vilka områden som skulle prioriteras och den kommunicerades även till anordnarna. Målbilden var ett försök att i förväg ge vägledning om vilka prioriteringar av utbildningsområden myndigheten skulle göra i samband med bedömningen av ansökningar i årets ansökningsomgång.

Flera bedömningskriterier har tillämpats för första gången i årets ansökningsomgång. De har införts mot bakgrund av de åtgärder riksdagen har beslutat om i propositionen "En stärkt yrkeshögskola – ett lyft för kunskap" (prop. 2015/2016:198). Myndigheten har i bedömningen mer systematiskt än tidigare beaktat resultat från tillsyn, kvalitetsgranskning och uppföljning vid fördelningen av statligt stöd, tagit hänsyn till utbildningsanordnarnas kompetens, hur många omgångar (1–5) som utbildningarna ska få, samt om statsbidrag ska beviljas under schablon.

Myndigheten konstaterar att beaktande av utbildningars tidigare resultat haft stor inverkan på myndighetens bedömning av enskilda ansökningar, även om det är ansökan som är framåtsyftade, som i första hand är det som tagits hänsyn till. Myndigheten har bedömt pågående utbildningars resultat i tidigare ansökningsomgångar, men den nya regeringen har gjort det möjligt att ha ett mer systematiskt förhållningssätt. Myndighetens slutsats är att betoningen på tidigare resultat kommer bidra till att utbildningarna fungerar bättre, och i högre utsträckning leder till det arbete inom de områden som de avser.

Myndigheten konstaterar dock att kriterierna för att bedöma anordnarnas kompetens behöver utvecklas. I årets ansökningsomgång har myndigheten i första hand bedömt anordnarnas administrativa kompetens med utgångspunkt i ekonomiska förhållanden som framkommit i samband med kreditupplysning. Till kommande ansökningsomgångar avser myndigheten att i högre utsträckning bedöma anordnarens specifika kompetens att bedriva utbildning inom det sökta området.

Myndighetens framtida inriktning är att kunna fatta längre beslut med fler omgångar per beslut för de utbildningar som kan visa på ett långsiktigt behov hos arbetslivet. Det kommer på sikt innebära att utbildningar i regel får beslut om tre omgångar, och vissa omgångar får fler, och andra får färre. Takten för införandet av beslut om fler omgångar är emellertid beroende av både myndighetens anslagstilldelning, bemyndiganderam och nyttjandegrad.

Myndigheten befinner sig just nu i en stor förändringsprocess mot bakgrund av att yrkeshögskolan växer då årsplatserna kommer öka med 45 procent fram till 2022. Ett prioriterat område för myndigheten är att utveckla och effektivisera ansöknings- och bedömningsprocesserna. Myndigheten arbetar också med att införa ett mer systematiskt arbetssätt för omvärldsbevakning och analys.

Myndighetens ambition är att yrkeshögskolan ska utvecklas mot ökad stabilitet. I årets ansökningsomgång är andelen beviljade utbildningar som har föregångare omkring 65 procent. Andelen utbildningsplatser inom distansutbildning ligger fast på tidigare nivå – cirka 20 procent av det totala utbudet. Det innebär alltså att det redan i dag finns en viss stabilitet i yrkeshögskolan. Och de utbildningar som har beviljats tre eller flera omgångar kommer stanna längre i systemet. Den ökade stabiliteten och en ökning av antalet platser gör att yrkeshögskolan kan växa och bli ännu viktigare del av svenskt utbildningsväsende.

Rätt kompetens i rätt tid.

Myndigheten för yrkeshögskolan

Myndigheten för yrkeshögskolan
Box 145, 721 05 Västerås, Sweden
www.myh.se